

קנין הלכה

3

מראה מקומות

מס' 6

חודש איר תש"פ

יוזד הלכות בשר בחלב

סימן צב, סעיף ה עד סוף הסימן - סימן צג

קנין הלכה

**ציונים לדברי הפה"ג
שנכללים בחומר הנלמד בחודש איר תש"פ
ו"ד ס"י צב מסעיף ה עד סוף הסימן וסימן צג**

סימן צב
סעיף ה
מ"ז ס"ק י
ש"ד ס"ק כב, כג

סעיף ג
מ"ז ס"ק ב, כא.
ש"ד ס"ק כה, כו.

סעיף ז
מ"ז ס"ק כב, כד מ"ה ודע עד הסוף, כה, כו.
ש"ד ס"ק לה.

סעיף ח
מ"ז ס"ק בת.

סעיף ט
מ"ז ס"ק ל.
ש"ד ס"ק לה.

סימן צג
מ"ז ס"ק ב.
ש"ד ס"ק א עד "זה הטעם שטיפת הלב נגד הROUTב דשרי".
סק"ג מתחילה עד ד"ה ובענין.

קנין הלכה

סימן צב

סעיף ה

גמ' ובחים דף צו: בעא מיניה בישל במקצת כל' וכו' עד ואם בכל' נחושת בשלה ואפי' במקצת כל'. גמ' שם ותרומה לא בעיא שטיפה וכו' עד הא תרומה לא צריך אלא מקום בישול.

הראשונים דנו בטיפת הלב שנפלת ע"ג קדרה מבחוץ אם מפעעתה ברפוי הקדרה, ובאו ללימוד זאת מהגמ' זבחים הג"ל, אמן נחלקו מה מוכחה מהגמ' לעניין פעועה בכל הכללי.
 [א] הסמ"ג [מובא בב"י בסעיף זה] כתוב שבגמ' מוכיח דבישול מפעען בכל הכללי, והינו דסביר רטעמא דקרה שצורך מירקה ושתיפה בכל הכללי הוא משום שהבישול מפעען בכל הכללי.
 [ב] הסמ"ק [מובא בטור ובב"י כתוב שבגמ' זבחים הרי זו בעיא דלא אפשרית אם בישול מפעען, וכנראה דסביר דין למד ממסקנת הגמ' הג"ל שלו גזה"כ מיוחדת להצורך מירקה ושתיפה.
 [ג] בתשובה מהר"ם [מובאת בב"י] העתיק תשובה רבניו שימוש שכחוב שבגמ' מוכחה שהבישול אינו מפעען בכל הכללי, מדאי מטריך קרא לחיב מירקה ושתיפה אלמא גזה"כ הוא בקדשים.

להלכה: הש"ע הביא את שיטת הסמ"ק שנקט שנידון זה אם יש פעועה בכל הכללי אוינו מוכרע ונשאר בספק, [אמנם הש"ע קיצר בלשונו כدلקמן].

כתב הסמ"ק [הובא בטור ובשו"ע] דכוין שיש לחוש טיפה מפעעתה בכל הכללי, لكن למעשה יש להבחן בין שני אופנים:
 (א) טיפה שנפלת כנגד הרוטב ויש شيء בתבשיל כנגדה, הרי התבשיל מותר. ובטעם הדבר כתוב הסמ"ק, וול"ד "דממ"ג אם מפעעטה בכל הכללי הרי נתבטלה, ואם אינה מפעעת אויל לא אסור.²
 (ב) טיפה שנפלת שלא כנגד הרוטב, חישין בו שמא מפעעטה ואוסרת את הבשר הבלוע בדורפן עד שיעור פחות משישים ונעשה הבלוע נבילה, ומקום הנאמר הוא מעל הרוטב, ויש לחוש שגם יערה את התבשיל בעודו רותח דרך המקום הזה, אסור

ביאורים והערות

1. אמן החוו"ד [ס"ק יג] הקשה על זה מהגמ' שם שמוכיח דלגי תרומה לא בעין כל הכללי, ומזה לא כוארה שהבישול אינו מפעען בכל הכללי, וכן פסק הרמב"ם [פט"ו טרומות הל' יט]. אמן עי"ש שהרמב"ם היקל דין צרך הגעה רק שטיפה בצונן, ובאייר דבריו בתשובה לחכמי לניל [המובהכת שם בכף משנה], ולפי"ז נמצא שלפי הרמב"ם אין ראייה לנידון דפעוע שע"י בישול. והכרתי ופלתי [ס"ק יא] כתוב, דייל דתרומה קילא טפי מושם הדתירה בלע ובזה מקילין שאינו מפעען בכל הכללי.

2. **חלוקת הפסוקים בביואר לשונו של הסמ"ק**
 הב"י מפרש [הובא בש"ך ס"ק יח ובהגר"א ס"ק כו] שהכוונה, אם מפעעטה בכל הכללי א"כ נתבטלה בתוך הבלוע שכלי שיש בו شيء נגדה, ואם אינה מפעעטה בכל הכללי אז مستמה מפעעטה כנגדה לתוך התבשיל ובטלתה בשישים. הט"ז [ס"ק יט] מפרש [וכך נתבאר כבר בא"ה כלל לא סע"י א] שאם מפעעטה בכל הכללי, אם כן מסתבר שכזיור זה שנפלת כנגד הרוטב, מפעעטה לתוך התבשיל ונתבטלה בשישים. ואם אינה מפעעטה, א"כ עומדת היא במקומה ואני מפעעטה לתוך התבשיל, וגם בבישול השני לא חפיעען.

וכתב החזו"א [ס"י י"ז ס"ק ז] דנפק"מ בין הב"י והט"ז היא בציור שאין בדף הקדרה שישים כנגד הטיפה, שלפי הב"י [והש"ך] חישין לפעוען בכל דפני הקדרה והן נאסרו וננ"ז ואח"כ נאסר התבשיל. ולפי הט"ז התבשיל מותר, דממ"ג אם יש פעועה הרי זה מפעען לתוך התבשיל ובטל בו, ואם אין פעוען נשארת הטיפה במקום.

קנין הלכה

התבשיל אם אין בו שיטים כנגד כל הבלוע שנעשה נבילה [דהיינו שיטים פעמיים שיטים].³ וכתב הפסמ"ק התקנה לזה חיה שלא יגע בקדירה עד שיצטן התבשיל, ואו יוכל לערות בלי חשש. [ולhalbן סעיף ו יוכא המשך דברי הפסמ"ק שלא נחנו להקל על סמק צינון הקדרה, עי"ש התעם].

כתב החכמת אדם שאם הטיפה נפלת כנגד הרוטב ולא הוה שיטים בתבשיל כנגדה, נאסר כל התבשיל ונבלע בקדירה, ובאופן זה יאסר הבישול השני, ולא יועיל בו שיטים כנגד הטיפה.

כתב הרומ"א [סוף סעיף ז] ומכוו בספר איסור והותר, שאם נפלת הטיפה על כיסוי הקדרה לאחר שהתחילה הקדרה להרותה, דינה כנפלה כנגד הרוטב, משום שהזיהה עולה אל הכיסוי ווורדת אל הכלי.

וחפרי חדש [ס"ק כג] הוסיף רה"ה אם הטיפה נפלת על דפני הקדרה שלא כנגד הרוטב, אם הקדרה מכוסה ובבר התחילה להרותה, דהכל נחשב כמו כנגד הרוטב, והביאו הנגר"א [ס"ק כת] והפמ"ג [מ"ז סופ"ק כח].

אם ל מהר ולערות את התבשיל או להמתין

יש לדון במה שההוראה למשעה בನפלה כנגד הרוטב היא להיפך מאשר כנגד הרוטב, רבנפלה כנגד הרוטב [ויש שיטים בתבשיל כנגד הטיפה] ההורה היא ל מהר ולערות את התבשיל מן הכלי, דין הטיפה מפעעת לתוכו בגע אחד וכך עדיף למעט בפעעת הטיפה אל הכלי, וכ"כ בא"ה [הובא בתו"ח] ובром"א [סעיף ז ובש"ד [ס"ק יט], ואילו בನפלה שלא כנגד הרוטב ההוראה היא להמתין עד שיצטן התבשיל ואו יערה את הרוטב, וכמשמעותו [בש"ע [כאן].⁴ טעם החלטוק הוא, שכן הרוטב ממ"נ אין חלק מהקדירה שנעשה נבילה וכן אין הפדר אם מעלה מיר, וכך עדיף ל מהר ולערות כדי למעט בחילוק הנכם לקדירה ומתקובל, משא"כ כנגד הרוטב חישין שמא הטיפה אסורה את הבלוע בכל בסייעותיה נעשה נבילה, ובזה עדיף להמתין עד שיצטן התבשיל, שמא אם יערה מיד יתנווע התבשיל עד המקום שנעשה נבילה ובילע ממנה איסור. [וזאת לא יהיה בו שיטים פעמיים שיטים יאסר התבשיל, וגם אם היה בו שיעור זה מ"מ יש להמנע מלגרום ביטול איסור לתחילה].

כתב היד יהודה דכאשר מ מהר לערות [בנפלה כנגד הרוטב] יערה הכל בפעם אחת,adam יפיק באמצעותו, יתכן שאו לא

ביאורים והערות

3. לפי הבנת היבי [והש"ד והגר"א] בלשון הפסמ"ק [הובאה לעיל בערלה 2], צריך עיון למה חישין שפעעת ואסורה עד פחות משיטים כנגדה, אמאי לא אמרין שאם מפעעת א"כ תפעע בכל הכליל ותחבטל וכדעליל. וכתב הגר"א [ס"ק כו] שכאשר הטיפה נפלת שלא כנגד הרוטב, א"כ יתכן שאינה מפעעת בכל הכליל ורק בחלק ממנו. [ולפ"ז יש להסבירadam הפעעת היה מנייע עד כנגד הרוטב, אז מAMILIA היה מתפשט בכל הכליל ומתקובל בבלוע, א"ג דאז היהת הטיפה נכנסת לרוטב, וכן החשש שהוא שמא פעע ולא הגיע לנפלה הרוטב]. ומהש"ד [ס"ק כג] ממשע איפכא, דלהך צד שבישול מפעע בכל הכליל גם הטיפה שנפלת שלא כנגד הרוטב מפעעת בכל הכליל ובטילה, ומה שאסרו בנפלה שלא כנגד הרוטב הוא משום הרך צד שבישול אינו מפעע בכל הכליל, דמ"מ יש להוש שהטיפה מפעעת בסמוך לה ואסורה עד קרוב לשיטים סביבותיה. [caso שלפי היבי והש"ד להך צד שאין פעע מ"מ הטיפה שנפלת כנגד הרוטב מפעעת לפנים, ה"ג בשלא כנגד הרוטב מפעעת סביבותיה].

והחו"ד [ס"ק יד] הוסיף בוגרא בוגרא דלהך צד שבישול במקצת הצד כליא אינו טעון מריקה ושטיפת כל הכליל, די בזה שימර את מקום הבישול ולא חששו שמא נתפשטה הבליעה קצת למעלה בדופן הקדרה, היינו דוקא בדרך עלייה, שלא חישין שהבליעה נתפשטה כלפי מעלה, משא"כ הכא חישין שהטיפה נתפשטה בדרך יורידה כלפי מטה.

ולפי הטע"ז א"ש בפשיותו, דלהך צד שיש פעע ס"ל להט"ז אכן אין זה ברור כמה פעע, ואפשר שהלכה הבליעה רק בחלק מהכליל [ווק כשןפלה כנגד הרוטב פשיטה לא שוכנסה הטיפה לפניות תוך הרוטב].

4. לשון הא"ה הוא דטוב מהר ולערות התבשיל, והיינו שאין כאן איסור גמור של מבטל איסור לכתילה שהרי האדם לא עשה שום מעשה לבטל האיסור, אלא טוב למעט בביטול האיסור.

כתב חרמ"א שם הקירה חדשה, לא קיים החשש שמא אפורה המיפה את הבלוע שסביכה, שהרי אין שם בלוע, ודי בשישים
בגדר המיפה.⁶

סעיף ו'

גם סעיף זה מקורו בסמ"ק שהובא בשו"ע בסעיף הקודם.

טעם המנהג לאסור הטיפה שנפלה שלא כנגד הרוטב, הוא מושם דחויישין שמא לאחר שהטיפה אסורה את סביבותיה [עד מעט פחות ממשיים], עלתה ותихת התבשיל אל כנגד המקום הזה ונבלע מהאיסור בתבשיל]. [טעם זה מבואר בספר או"ה, והובא בש"ך ס"ק כה].

ועי"ש בש"ך כמה אופנים שבהם אין מקום לנהוג איסור [א. קדרה חדשה, ב. קדרה ישנה שאינה בת יומה, ג. אם יש בתבשיל

כיאורים והערות

5. תוספת עיון

בעיקר מה שכתבו הראשונים, וכן נקטו [הכ"י והש"ך], שאם הטיפה מתחפשת בכל הכלים בעין شيئا בכל אחד עצמו שישים כנגד הטיפה, ואין התבשיל שבתוכו מצטרף, ואדרבה אם אין בכלל שישים כנגד הטיפה הרי הוא נעשה נבילה ואח"כ נאסר כל התבשיל, מבואר לאחריו שהכל נעשה נבילה שבתוכו ל התבשיל ואסרו. ויש לשאל שהרי קייל' בדיני חנ"ז דהולcin אחר סוף ההתחפשות, וכש שכאשר טיפת הלב נבעלעה בחחיתכה, אין אומרים שבתחילתה נעשית נבילה חלק מהחחיתכה ויאסור את כל החחיתכה, אלא הטיפה מתחפשת בכל החחיתכה ואם יש בה שישים נגדה הרי היא בטילה, ה"ג בטיפה מתחפשת בכל, אין אומרים שבתחילתה יעשה נבילה חלק מהכל ותו לא תתבטל הטיפה בכל הבלתי שכלי, ואפלו בכלל חרס, דהולcin אחר סוף ההתחפשות.

וכותב החזו"א [ס"י י"ז ס"ק א] לבאר דפוסקים אלו סוברים שהכל עצמו והتبשיל שבתוכו הם שני דברים נפרדים, והתחפשות הטיפה לכל ומהכל לתבשיל הן ב' כוחות, ובכח ראשון יש בליה גמורה בדפני הכל, בליה העוצה חנ"ז אם אין שישים בכלל הבלתי, ואח"כ פועל כח אחר של הבישול להוציא את הבלתי מדרשו הכליל אל התבשיל.

6. תוספת עיון

עינן ש"ך [ס"ק גנ] שהקשה על הרמ"א דאף בקידורה חדשה יש לאסור [בנפלה הטיפה שלא כנגד הרוטב], שחררי הדופן בלועה בשור מהבישול הזה שמתבשל עכשו בקידורה. וכחוב הש"ך דכל מה שבאנו לאסור בשלא כנגד הרוטב, הוא מהחשש לה' צד שבגמי זבחים [דר' צו]: שבישול אינו מפעוף בכל הכליל, [דרלאיך צד בגמי] הני של שבישול מפעוף בכל הכליל הא נחפשטה הטיפה בכל הכליל ובטלה, דכך הוא לשיטת הב"י והש"ך שהובאה לעיל], וא"כ לה' צד גם הבישול אינו מפעוף למליה ממקומו. עוד כתוב הש"ך לתרץ דמיידי שהטיפה נפללה קודם התבישול, וא"כ גם אם התפשיטה סביצה מ"מ לא היה עדין בלוע בשור סייסר.

ותמה החוו"ד [ס' ק יג] דמ"מ אחרי כן כשהתחכם התבשיל פעל בעור כלפי מעלה ופגע במקומות הטיפה ונארס, ושוב עלול הוא לאסור. ותירץ החוו"ד, דעת כמה שהבישול היה חזק ופעוף עד מקום הטיפה, גם הטיפה פעפה באותו זמן אל נגד הרוטב ונתקבלה ברוטב. וזהוינו שדבריו הש"ך בתירוץ זה נמשכים אחרי מה שאמר בתירוץ הראשוון, אדם התבשיל מפעוף גם הטיפה תפעוף, אלא שהוסיף הש"ך שהיה מקומו לפיקק שמא הבישול שקדם נפילת הטיפה היה חזק ופעוף למעלה, ואח"כ בזמן נפילת הטיפה לא היה הבישול כ"כ חזק ומילא הטיפה לא חפעוף אל נגד הרוטב, ולזה הוסיף הש"ך דייל שהטיפה נפלה קודם שהוחם התבשיל, דਮעתה עד כמה שבאו לחש לפעוף התבשיל, באותו זמן פעפה הטיפה למעלה).

והחזה"א [ס"י ז' ס"ק ז] כתוב דכל מה שנקטו הראשונים שהבלוע בפתח הקדירה נחשך כדבר בפני עצמו, ואנו דנים את התפשטות הקדירה אל הבלוע הזה ואת התפשטותה לתחביל כשי כוחות נפרדים, הינו דוקא בבלוע מבישול קודם, אבל מה שנבלע בדורון הקדירה מבישול הנוכחי, בודאי מקשרו לגמרי לתחביל שבתווך הקדירה, ולכן אין מוקם לאסור את הבלוע בפ"ע, אלא הטיפה בטלילה בכל התחביל, ולפי"ז מיושבת קושית הש"ץ [ס"ק כג].

קנין הלכה

שבעים פעמיים ששים נגד הטיפה].⁷

בעיקר דבריו השו"ע בשם הסמ"ק דנהגו לאסור בשלא כנגד הרוטב, עיין ש"ר שכח רמהרא"י וה מהרש"ל לא כתבו כן, אלא כתבו דנהגו יותר בוה ומכואר בסעיף ה [להמתין שתצטנן הקדרה]. ובכ"ב הפר"ח, וגם הנר"א [סומ"ק כת] מוסרים לדבריהם, וכן החכמה אדם לא תביא את המנהג הזה. אמנם הפמ"ג [ש"ר ס"ק כד] כתוב דמנาง העולם לאסור בוה כהסמ"ק, אלא אם כן הוא בעבר שבת או בהפסד מרובה [וכמן מגן המבוא בסעיף ז].

במנาง של הסמ"ק [לאסור בנפל שלא כנגד הרותה], כתוב החכמה אדם [כל מה ס"כ] לאסור גם בשאר

איסורי. והיד יהודה כתוב דרך בבשר בחלב מוחMRIין, דחנן' בכשר בחלב אסור מהתורה, משא"כ בשאר איסורים.

ברבני השו"ע דאם נפלת הטיפה כנגד האש אין היא אסורה ממשום שהאש שורפה אא"ב נפל הרותה חלב, עיין הגהות מרדכי [סימן תשמה] שכח רהינו שנפלו ד' או ה' טיפות, א"נ כף או חצי כף [והובא בספר תורה האשם]. עוד כתוב שם שימהר לקנה את הטיפה, גם בנפלת כנגד האש.

כתב הرم"א שבנפלת כנגד האש גם הקדרה מותרת, ובכ"ב הנר"א [ס"ק ל], אמנם הש"ר [ס"ק כו] הביא מספר תו"ח בשם האר"ה דריש להחמיר לכתילה לאסור הקדרה.

הקדירה

עיקר הוראותו של הסמ"ק שהובאה בשו"ע [סעיף ה, ו] בעניין טיפת הלב שנפלת על הקדרה עוסקת ברין התבשיל שבקדירה, אם מותר או אסור, ולא דין הסמ"ק ברין הקדרה עצמה אם נאסורה והוא מעונה הנעללה, או שהיא מותרת.

והנה לגבי טיפה שנפלת שלא כנגד הרוטב פשוט הוא דלפי הסמ"ק הקדרה נאסורה, שהרי כתוב דחיישין שהוא פגעיה המיפה ואסורה סביבותיה עד שעור פחות מושיים, וכשהוא אין לעורות את התבשיל בעורונו חם עד שצטנן, כן אין לבשל בקדירה הוא בישול נוסף ללא הנעללה.

ולגבי טיפה שנפלת כנגד הרוטב נחלקו הפוסקים:

[א] הرم"א הביא מספר איסור וחיתר [כלל לא] שהקדירה אסורה [אף באופן שיש בתבשיל ששים כנגדה, והتبשיל עצמו לא נאסר דמ"מ הקדרה נאסורה], ובכ"ב הש"ר [ס"ק ט וס"ק כו]. ובכתב הש"ר הטעם, דחיישין שהוא לא הכל פגע לפנים אלא נשאר משחו ברופן הקדרה.

[ב] הייש"ש [מובא בט"ז ס"ק יז] נקט רבנפלה כנגד הרוטב גם הקדרה מותרת מן הדין [ו록 לכתילה אסור להשתמש בה, משום דנראה כאילו נאסורה מהחולב], והסכים עמו הט"ז [שם].⁸

ביאורים והערות

7. תוספת עיון

עיין הו"ד [ס"ק יז] שהקשה על הש"ר [הניל] שכח רהינו קודם לנוהג חומרא הניל [וסגי בששים בתבשיל כנגד הטיפה], דאמאי לא ניחוש שלטה רתיחה התבשיל כי' פעמים, בתחילת הבישול עלתה ונבלע בשור גוכבה דפני הקדרה, ואח"כ נפלת הטיפה שלא כנגד הרוטב ואסורה סביבותיה, ואח"כ שוב עלתה רתיחה התבשיל אל המקום הנאסר ונאסר כל התבשיל [אם אין בו ששים מושיים]. ותרץ החוו"ד שלא חיישין قولוי האי שהוא כעין ס"ס, ובגהנת רעה"א לחוו"ד כתוב אכן דבריו מוכרים, דלעולם י"ל דמחמת המנהג שנהגו לאסור יש לחוש גם לעילית התבשיל כי' פעמים, ובדברי הש"ר הניל דקדירה חדשה אין חשש, י"ל דמיירי באופנים נתמכאו בש"ר [ס"ק כג], כגון שהטיפה נפלת קודם שנתחם התבשיל, א"נ קודם שנitin הבשר במים.

ויש להזכיר דלפי החוו"א [ס"י יז ס"ק ז] שהובא לעילן אין מקום לחשש של החוו"ד, דלענין הבישול הנוכחי כל מה שנבלע בדופן מוקשור לתבשיל שבקדירה והטיפה בטילה בששים. אמנם החוו"ד כתוב דבריו בדעת הש"ר שלא סבר כסברת החוו"א הניל כמכואר בדבריו [שם].

8. אין טעם ההיתר מכואר ביש"ש היטב, ועיי"ש שנסמך בעיקר על שיטת הרוב"ן והרמב"ן [MOVABA תולן סעיף ז] אכן חנ"ע בבלוע, וזה מבואר למה אין איסור בכ"ח בדופן הקדרה ולכן אין צורך שיריך ששים פעמיים ששים כנגד הטיפה, אבל אכתי צ"ב דנהו קדרה שבלווע בה טיפת הלב, שאין לבשל בה בשר אף אם יש ששים כנגד הטיפה.

קנין הלכה

ובטעם ההither, כתוב הטע"ז [ס"ק יט] דההוא משום דליך צד שבגמ' זבחים [דר' צו: הנ"ל] שהטיפה מפעעת, הרי היא מפעעת מיד לתוכה התבשיל וחשבין לדופן הקדריה כאילו היא מהתבשיל, והיינו דהכל מקשר ומחפשמה הטיפה בכל התבשיל גם בדופן [שגם היא בלוועה מהתבשיל] ובטללה בשישים. ולכך צד שאין הטיפה מפעעת, א"כ היא רוק נבלעת במקומה, ואין מנעה מלבשל בה פעם שנייה בשער משום שם בבישול הבא לא הפעעת הטיפה לפנים, שהרי לך צד אין בישול מפעעת כלל.⁹

להלפת: נקטין שהקדירה טעונה הנעללה. ולענין בלי חרם שאין לו הנעללה, כתוב בש"ת בית יצחק [מפתחות לט"י קמה ס"ק ו] דריש לסfork על שיטה בעל העיטור שהיקל גם בעלמא להנעל כל חרם שאינו בן יומו ע"י הנעללה ג' פעמים במימות מחולפים, ואף רבעלמא לא קייל בבעל העיטור, הכא יש לזרוף דעת החיש"ש והטע"ז דס"ל שהקדירה אינה אסורה.

אופן הנעללה קדריה שנפלת עליה טיפה חלב מבחוין

כתב הפט"ש [ס"ק ג'] דאם בא להנעל קדריה מהבת שנפלת עליה טיפה מבחוין, צריך להכניסה כולה לירוח גדולה, ולא מהני לוה הרותחת מים בתוך הקדריה, וכיין לוה את דברי המג"א [ס"י תנב ס"ק יא]. והחו"א [ס"י יט ס"ק ו] כתוב דהנעללה מבפנים מהニア לטיפת חלב שנפלת מבחוין, עי"ש [ס"ק א-ה] שהוכחה זאת מהגמ' ע"ז [דר' עו]:نبي הנעללה יורה גדולה ע"י דעביד לה גנדפה. ואמנם המג"א פירוש את דברי הגמ' הנ"ל באופן אחר, אך החזו"א הביא מכמה ראשונים שלא כפירושו, עי"ש. אמןם לנבי קדריה שבלוועה מבחוין ע"י הכנסתה לקדריה של איסור, ולא ע"י נפילת טיפה מבחוין, בוה כתוב החזו"א שלא מהニア הנעללה מבפנים, דבליעה במים קבועים בכלי, חמירא יותר מבלייה ע"י טיפת חלב שנפלת או ע"י רוטב איסור שגלש מכלי ובעל דפנותיו מבחוין].

ולפי כל זה כתוב החזו"א [ס"י יז סומ"ק ו] לנבי טיפת חלב שנפלת בניגר הרוטב ויש שישים בתבשיל, אם התבשיל רותח יש הנעללה על הטיפה והוא כבר בבישול חזות, אף לדעת הפוסקים שכתבו שהקדירה אסורה, ורק אם התבשיל הוא מקפה ואין הרבה משקין אין זה נחשב הנעללה.

כתב הרמ"א דאם בשלו בקדירה זו התבשיל נוסף, דין הבישול השני כדיין הבישול הראשון, ומשמעו שם הטיפה נפלת בבישול הראשון בניגר הרוטב, אין להקל בבישול השני א"כ גם בו יגיע הרוטב אל בניגר הטיפה, וכ"כ הש"ך [ס"ק כו], והיינו דאם הבישול לא הגיע אל בניגר הטיפה, יש לחוש טיפתתו וזה נתקשתה עתה בבישול השני ואסורה את הכלול סכינה עד קרוב לשישים. ור"א כתב לפkap ע"ז, ד"יל רכם שאנו נוקטים שאין בלוע בכלי יוציא ונבלע בכלי אחר אלא אם יש ביניהם רוטב, [ולכן שתי קדריות רותחות שנגעו זו בזו בלי רוטב ביניהם אינם אסורות זו את זו], כן מסתבר לומר שם באותו הכלול מהבטל מקום

* * * * *

ב'אים והערות

9. תוספת עיון

עיין פמ"ג [מ"ז ס"ק יז] שתמה על הטע"ז דמנין לומר כן, אולי בבישול השני הפעעת הטיפה לפנים. [ולכאורה קושיה זו צ"ב, דהא הטע"ז אيري הכא לך צד בגמ' זבחים דבבישול אינו מפעען כלל, ואזיל הטע"ז לשיטתו [בס"ק הנ"ל] בכיוור דברי הסמ"ק. אמןם לפני הבב"י והש"ך שביארו בסמ"ק, דאדרכה, לך צד שבבישול אינו מפעען בכלל הכללי אמרינן דמ"מ הטיפה נבלעת כנגדה אל התבשיל, ובלייה זו אינה ברגע אחד אלא היא אורכת זמן, ולכן הורה האור"ה לערות התבשיל מיר, א"כ פשוט שהקדירה אסורה, דהא יתכן שנשארה בה הטיפה או חלק ממנה והיא תפעען לפנים בבישול השני, ולשיטותם גם אם אין פעפו כלל הכללי, מ"מ יש פעפו לפנים התבשיל].

עוד תמה הפט"ג, דמ"מ מהא דכתיב האור"ה שצורך לערות התבשיל מיד כדי למעט בכניםת החלב לתבשיל מבואר דייתן שעדרין נשאר הלב בדופן שלא נכנס לתבשיל. וא"כ צ"ע דלאחר שעירה את התבשיל מהקדירה יאסר החלב שבדופן את הבשר הכלול בה, דעכשו יכבר אין شيء נגד החלב, וא"כ חיאסר הקדריה ותאסר את הבישול השני.

עיין חוות"א [ס"י יז ס"ק ו] שגם כתוב שהקדירה מותרת, וטעמו כהטע"ז שהקדירה התבשיל נידונים כחד ומילא הטיפה בטילה בין בתבשיל ובין בדופן. אמןם חוות"א אויל לשיטתו بما שביאר דברי הסמ"ק ע"פ הסברא הנ"ל שהקדירה התבשיל כחד חשבי, ומהב"י והש"ך והגר"א מבואר שלא נקטו כן בדעת הסמ"ק.

קנין הלכה

למקומות בלי רוטב. וע"ע בחוז"ד [סומ"ק יג] שוגם כתוב כעין דבורי רע"א, דאין הטיפה הבלועה מתחפשטה בכישול השני אף אם היה שלא בצד הרוטב, [כוון שככל האיסור בשלא בצד הרוטב הוא לכך צד שבİŞOL אינו מפעבע בכל הכל', וא"כ בכישול השני אין הרוטב של הבישול מגע כלל למקומות הטיפה, וממילא ס"ל להחוז"ד שאין היא מתחפשטה לאיסור סכיבת]. אמן הפמ"ג [מ"ז ס'ק יז] נקט שיש פעוף בתוך דופן הקדרה גם בלי רוטב, [ויש לעיין בדבריו בס"י צח (שפ"ד ס'ק יד) שהסתפק בזה].

סעיף ז'

בסעיף זה מובאה קולא שהקל רבינו יהיאל [חובא בטור] בשעת הדחק, ונידון טיפה חלב שנפלה שלא בצד הרוטב, ונחלקו הפסיקים בכיוור הדברים:

(א) הט"ז [ס"י צח ס'ק א] והגר"א [ס"י צב ס'ק לד] והחכם"א [כלל מה ס"ז] ביארו שהקלא היא על כל עיקר האיסור שנאסר שלא בצד הרוטב, שהוא מכוסם על הא שהטיפה מתחפשטה ועשה נבליה עד קרוב לשישום סכיבת. ורבינו יהיאל סמך בשעת הדחק על שיטת הראב"ן והרמב"ן הסוברים שבלווע בכל' לא נעשה נבליה כלל, וממילא די בששים בצד הטיפה, וא"צ שישים פעמיים ששים.¹⁰

(ב) הפמ"ג [שפ"ד ס"י צג ס'ק א, מ"ז ס"י צח ס'ק ח ד"ה דעת] כתוב דהקלא היא ורק שלא להחמיר את המנהג שהובא [בטעיתו] לאיסור בשלא בצד הרוטב אף אם ימתין עד שיצטנן התבשיל, רוחשו שמא כבר עלתה הרותיחה פעם אחת ובלווע ממה שנאסר סכיב הטיפה, וע"ז כתוב רבינו יהיאל שבשעת הדחק לא חיישין לה, ולכן אפשר להקל אם ימתין עד שיצטנן, ואם אין לו פנאי להמתין יכול לעזרות מהצד השני שלא בצד הטיפה. אבל אם עירה בצד הרוטב נאסר התבשיל, אם אין בו ששים פעמיים ששים, וכותב הפמ"ג שזו דעת הש"ד [נקה"כ על הט"ז ס"י צח ס'ק ג].

ע"ז [ס'ק כד] שכותב בשם הא"ה, דאם בכישול מים בקדירה ונפללה טיפת חלב, אף כשאין ששים במים נגד הטיפה, מ"מ הימים אינם נעשים נבליה כוון שהחלב הוא היתר, ומה שנבלע בקדירה הוא מעט, ובאשר יבשל בשור הא בודאי שישים נגד הטיפה.¹¹

כתב החוז"ד [חדושים ס'ק כב] דההיתר שכותב הט"ז בשם הא"ה על קדרה שבישול בה מים, קאי על טיפה שנפלה בצד הרוטב [ואין ששים נגדה], אבל אם נפללה שלא בצד הרוטב, יש לחוש שהיא בלועה בכל' ולכן צרך ששים בכישול הבא בצד הטיפה, אם הבישול השני יהיה בצד הרוטב.

ומה שכותב הרמ"א דאם נשפך חלב רותח על הקrukע דינו בכלי שני, מירוי באופן שאון הקילוח מוחבר לכל' הראשון, ולכן הוא מצטנן מהקרקע ומתקבל דין כל' שני. ואין זה דומה לעירוי שנפסק הקילוח שיתבادر דינו להלן [סעיף ט], דההט מידי שהעירוי נופל באוויר ובזה לא חל בו דין כל' שני, משא"כ הכא שהקרקע מצוננת אותו.

כתב הפמ"ג [מ"ז ס'ק כה] שמוכח מדברי הרמ"א דכל' שני חשוב哉ן לעניין דין תחתה נבר, אף אם הוא חם בשיעור שחיד

ביאורים והערות

10. ואף שבעולם אין פוסקים כהראב"ן והרמב"ן הנ"ל, ונקטין שהבלוע בכל' נעשה נבליה, הכא מצר芬 את צד הספק שמא הטיפה התפשטה בכל הכל' ובטילה.

11. בתחילת הדורים כתוב הא"ה דבריהם שהאחרונים התקשו בהם, עי"ש שכותב דאם הטיפה לא עברה אל המים בכישול הראשון, א"כ גם בפעם השנייה לא תעבורו. והדברים צ"ב, דא"כ בכל טיפה שנפללה בצד הרוטב ויש ששים נגדה, שנתבادر לעיל [ס"ז] ברמ"א בשם הא"ה דמ"מ הקדרה אסורה, אמאי לא נימא דמ"ג מה שלא עבר בכישול ראשון לא יעבור גם בכישול השני. ועיין בחוז"ד [ס'ק יט] שכותב דעתך' להנופלת בשעת הבישול נקלשת טובא עיי הבישול, וגם מה שנשאר בכלי בטל בפעם הבהה. אך כל זה בכישול של היתר, משא"כ אם מתבשל בשור, דבזה מיד בשעת הנפללה נאסורה הטיפה,תו לא מקילין בטעם קלוש דאיסורה.

קנין הלכה

סולדה בו, ולכן כאשר הניחו עליו קדירה רותחת אין היא נאסרת אלא כדי קליפה. זהה דלא בהמנחת יעקב [כללנו ס"ק כא] שדן להחמיר בזה דהוי כחム לתוך חם, [והדגלו מרבכיה ציין לדברי המנתה יעקב אלל]¹².
 ולגבי התבשיל שבקדירה כתוב החוו"ד [ס"ק כב] לרפי הוסברים דכל' שני אופר, יש להבחין בין שני מקרים:
 [א] אם הקדירה והتبשיל שבתוכה צוננים אין התבשיל נאסר, כיון שם להמחמורים בכל' שני אין הוא עשה פעולה כפולה, להבליע ולהפליט, ולכן רק הקדירה בולעת ונאסרת, אך אין החלב הנבלע בה חור ונטלט אל התבשיל.
 [ב] אם הקדירה חמה, נאסר התבשיל אם אין בו שישים נגד החלב, דהיינו שנבלע חלב בקדירה, הרי התבשיל החם שבתוכה בולע מעצמו את הבליע בקדירה.

עיין חוות דעת [ביאורים ס"ק ב] שכח שמשערין שישים בתבשיל רק נגד החלב מתחת הקדירה ולא נגד החלב שמהצדדים, ואף שאם היה מניה קדירת חלב ע"ג חrichtתבשר חמה היינו משערין נגד כל החrichtה אף מה שבולט לצדדים, יש לחלק בין דבר גוש לדבר צלול, בדבר גוש כלו חיבור ולכן נפלט טעם מכלו לתוכן הקדירה, ולכן בעין שישים נגד כלו, משא"כ בדבר צלול אין כלו חיבור, ולכן משערין רק בחלב שמתוחת לקדירה.
 ומבודר בדברי החוו"ד האלו דמשערין בכל החלב מתחת הקדירה ולא רק בחלב שנבלע בה, והיינו משום רנהו שחלק מהחלב לא נבלע בקדירה, מ"מ טumo של כל החלב שנבלע, וכמו בדבר גוש שאף שהגוש עצמו לא נבלע מ"מ טumo נבלע. וזה דלא ממש"ב הנצי"ב [שוח"ת משב דבר ח"ד סי' בג] והาง"מ [יו"ד סי' מא] שבדבר צלול אין פלטה טעם, אלא רק ממשו נבלע, ולכן א"צ לשער בכל החלב מתחת הקדירה אלא מנכים מה שנשאר בחוץ ולא נבלע בה. ובדברי הרמ"א [להלן סעיף ח] מבואר לבארה בחוו"ד, עי"ש שכח דברען שישים נגד כל החלב דלמטה ולא רק נגד מה שנבלע בקדירה.

כתב הרמ"א שדין זה [שהחלב נחשב ככלי שני] הוא רק כאשר החלב אינו אצל האש, ומבאר הש"ך [ס"ק לב] דאם החלב הוא אצל האש היו בכלי ראשון ועדיפה מיניה, והוא אוסר את הקדירה ואת התבשיל אליו הם צוננים. ועיין בחוו"ד [ס"ק כא] שתמה על הש"ך, דבשם שנקטין [פס' צד ס"א וש"ך סי' קכא ס"ק יז] דקפק שנתחבה בתבשיל בקדירה של איסור רותח אינה נאסרת כולה אלא רק מה שנתחבה בתבשיל, ה"גanca לא נאסר אפילו כל עובי השוליות של הקדירה, אלא רק מה שנשקע בתוך החלב, וב"ש שה התבשיל לא נאסר. וכחוב בהנחה אמרו ברוך שהש"ך רמו בדבריו יישוב לקוביא זוז, במה שכח דהחלב هو בכ"ר ועדיפה מיניה, והיינו דברי קכא [ס"ק יז] סיים הש"ך דכל מה דאמרין שرك מה שנתחב בתבשיל נאסר הינו דוקא בתבשיל שבקדירה, שהקדירה מפסקת בין האש ובין התבשיל, אבל אם הוא מאכל של איסור אצל האש ממש בלי הפסק קדירה ויתחוב בו כף, תיאמר כל הקפ, רחום האש מבלייע בכלי, וה"ג החלב שנשפך אצל האש מבלייע בכל הקדירה וב התבשיל שבה. ובבוני אדם [אות נת (מכ)] כתוב שלפי שיטת המג"א בדין חם מקצתו חם כלו אין קושיא, דהמג"א [פס' תנא ס"ק כד] כתוב לחلك בין בליעת לפלייטה, דקפק של איסור שנתחב בתבשיל אין התבשיל פולט אלא ממה שנתחב ולא מכל הכת, אבל התבשיל מבלייע בכל הקפ, וה"ג החלב נבלע בכל הקדירה.

ביאורים והערות

12. חוספת עין

עיין פר"ח [ס"ק כת] שכח שדברי הרמ"א אזייל לשיטתו דס"ל [פס' קה] דכלי שני אינו מבלייע ואיינו מפליט, אבל לשיטת המהרש"ל, הט"ז והש"ך [פס' קה ס"ב] דכלי שני מבלייע ומפליט, נאסרת הקדירה אף אם היא צוננת, כל זמן שהחלב שבקריע חם בשיעור שהיד סולדת בו. [ועי"ש בש"ך שנקט דרכ כלי חרס בולע מהום כל' שני ולא כל' מתכת, וכן נקט החכמת אדם (כלל נת דין) ו. והחת"ס (שוח"ת סי' צב הובא בפתח סי' צד ס"ק ז) נקט דגם כל' מתכת בולע מהום כל' שני]. אמןם במקומם הפסד סמכין על שיטת הרמ"א דכלי שני אינו בולע.

קנין הלכה

ברבי הש"ד ס"ק ל'

מה שכתב בשם המהרש"ל דאם הקדריה היא רותחת מהמת האש, נבלע החלב בתוכה והכל אסור, כוונתו שהקדירה עודנה אצל האש, ולכון לא אמרין בו שהחלב הצונן שהוא תאה גובר, דברר כתוב הר"ן רבמה שעומד אצל האש ל"א תת"ג, כך כתב הרוגמ"ר, וציין לט"ז [ס"ק כה] שהביא כן את לשון המהרש"ל, וכ"כ הפט"ג בביור דברי הש"ד.

כתב הרמ"א אדם נחול עירוי רותח מקדרית החלב אל קדרות הבשר הצוננת, אם נפסק הקילוח דינו בכלי שני ואיןו אסור. וכתב הפט"ג [מ"ז ס"ק כו] שיש כאן חידוש, דאף שנקט הש"ך [ס"י קה ס"ק ה] שוגם עירוי שנפסק הקילוח אסור, היינו עירוי שנפל באוויר, אבל הכא שנוחל ע"ג כירח קרה, נצטנן ונעשה הכל שני אף בעודנו זהול. גם ברין וזה כתב הפר"ח לרמאי דנקטו המהרש"ל, הט"ז, והש"ד [ס"י קה ס"ב] דכל' שני אסור, ה"ג עירוי שנפסק יאסר את הקדריה.

כתב הרמ"א, אדם העירוי שנוחל אל קדרות הבשר לא נפסק מהיבورو לכלי הראשון, דינו עירוי דאoser כדי קליפה ולכון הקדריה נאסרת, אך התבשיל שבתוכה מותר. מקור הדין הוא בתה"ד [ס"י קפא], ולמד ואת מהגמ' [שבת דף מ]: שסבירו דאמבטיה שאליה נחול המעיין של חמץ טבリア השיבא בכלי ראשון, וסבירו דאף שהמים נחולו ע"ג קרען מ"מ נשאר בהם דין לכלי ראשון. וכתב בתה"ד רחטעם הוא משום דכל טיפה וטיפה הוצאה מהכ"ר אינה מנicha את זו שלפניה להצטנן. וסבירו מזה שדבריו נאמרים גם לגבי בישול ולא רק לגבי הבלעה והפלטה, שהרי הגמ' בשבת מיריע לעניין בישול בשבת, וכבר למוד נון הפט"ג [ס"י צה ש"ד ס"ק יח] מדברי התה"ד.¹³

כתב הרמ"א שם הקדריה של הבשר אליה נחול הקילוח היא חמה והוא לכלי ראשון [אף שאינה אצל האש], א"כ אף באופן שkilוח החלב הוא צונן, נאסר כל התבשיל שבקדירה, והטעם משום שהקדירה חשיבא תאה והוא גברת. ונתקשו הפסיקים אמאי יש בזה דין תאה גבר והרי החלב והקדירה הם זה לצד זה, וקיי"ל [לקמן ס"י קה ס"ג ברמ"א] שזה הצד וזה איןין אוסרים אלא כדי קליפה אם אחד מהם חם והאחד צונן, וראה להלן שיטת הפט"ז [ס"ק כו] בזה, ועיין בש"ד [ס"ק לו] שכח לישב זאת בשלשה אופנים.

והפר"ח [ס"ק לב] כתב בדרך האמצעית של הש"ד, שהויל והקדירה עומדת במקומה והחלב נחול אליה, אמרין בו שהקדירה חשיבא תאה והיא מחמתה את החלב, והוא נבלע בכוונה, גם בחביש. ודימה זאת הפר"ח לשיטת הרשב"א בדיון בר גולא, שהובאה בשוע"ע [לעיל ס"י צא ס"ז] ועיי"ש בש"ד [ס"ק כג], וכן כתב החכמת אדם [כלל מה סי"ב].¹⁴

ביאורים והערות

13. חוספת עין

עיי"ש עוד בפט"ג שכח דהתורת חטא [כלל נו דין ז] הביא את דברי התה"ד גם באופן שקדירת החלב לא עמדה על האש, אלא כבר הוסרה מה האש.

ומזה הפט"ג [שם] על דברי הש"ך [שם ס"ק יח] שהביא את דברי האו"ה שם עירה מכל ראיון של בשר ע"ג כלי חלב, רק הכלים שפוגע בו העירוי נאסר, ולא שאר הכלים שאלהם נחול העירוי.

עיין בחידושי רע"א על השוע"ע או"ח (ס"י שיח ס"ז) שהביא את דברי האו"ה האלו, שם עירה ע"ג צלחת והעירוי נחול אל התבליין אין זה מבשל. וציין אח"כ רע"א לפמ"ג הנק"ל שתמהה על האו"ה מכח דברי התה"ד המובאים כאן ברמ"א שהערוי שנוחל הויכ"ר.

14. והוסיף הפר"ח, דמ"מ אם החלב הצונן נחול אל תחת הקדריה דינו תאה, ואין הקדריה החמה שעליה בולעתו ממנו אלא כדי קליפה. וכתב שאין זה דומה לביר גולא שנפל לחלב שאמרין שהחלב תאה, דהثم יש חלב תחת הביר גולא, ולכון אף שיש חלב גם מעליו מ"מ דיינין לכל החלב תחתה הויל והוא שוכן במקומו, משא"כ הכא שיש חלב רק תחת הקדריה, בזה אין טעם לומר שהחלב עליה והקדירה

קנין הלה

ביאור דברי הטע"ז [פרק כו]

א) הט"ז תמה על ה"כ"י והרמ"א שנקטו שהקדירה היא תחתה וקיים החלב עילאה, והרי הם זה בצד זה, וכי"ל [ס"י קה ס"ג] דוחה הצד וזה אחד מהם צונן אין אוסרין אלא כ"ק, וה"ג אף שהקדירה חמה מ"מ אם החלב צונן לא תיאסר הקדרה אלא כ"ק.

ב) ומצא הט"ז שגם הרש"ל דין את החלב וקדירת הבשר כעומדים זה בצד זה, אלא שהרש"ל נקט דגבי זה בצד זה יש לאסור בכלו, ולמד זאת מלילה, ולכן הקדרה היא תחתה, ר"מ הקדרה נאסרת יכולה אף אם החלב צונן, ולמה הוצרך התה"ד לחדר שהחלב חשוב וorthy, [והכ"י העמיד דברי התה"ד בקדירה צוננת]. ותירץ הרש"ל דמיורי שהחלב נוחל מתחת לקדרה והוא תחתה, ואם היה דינו צונן לא הייתה נאסרת כל הקדרה.

ג) וכותב הט"ז דא"כ [שהחלב והקדירה נידונים כזה בצד זה כל שלא נוחל החלב תחת הקדרה], לדין נקטין שלא כהרש"ל אין אוסרין וזה בצד זה אלא כ"ק כאשר האחד מהם צונן, א"כ למה תיאסר כל הקדרה כשהיא חמה.

ד) אמנם סימן הט"ז דאין להקל במו שיחמירו ה"כ"י והרמ"א, והיינו דיש להחמיר לדין את הקדרה כתחתה.

ה) ומ"מ הקשה הר"ן, דכיון שהרמ"א [ס"י קה ס"ג] החמיר במלילה [במקום הנגיעה שביניהם], כ"ש שבחים ע"י האש משום שיטת הר"ן שהטהור המליך עושה גם את האיסור הטעל שבעציו למולו, במקום הנגיעה שביניהם], מ"מ לחשייבי בנסיבותיהם וזה בזאת, [והטעם יש לנו לאסור כן, וא"כ ה"ג בבשר צונן וחלב ורותח יש לומר כן, וכונתו דנהי דלחומרא ניחוש לב"י ולרמ"א רהקדירה חשיבא תחתה] [ולכן נאסר הכל כאשר הקדרה חמה], מ"מ לחומרא יש לומר גם לחשייבי בנסיבותיהם וזה בצד זה, שלענין זה נאמר את סברת הר"ן הנ"ל במלילה, ונימה שהחלב החם מחייב את הקדרה הצוננת שבצידו, ויאסר את כולה ולא רק כ"ק. וכן נקט הט"ז לדינא, דכאשר לא נפסק קילוח החלב, והגע אל קדרות בשער צוננת נאסר הבשר, [ורק במקומות הפסד מרובה יש להקל, שבזה גם הרמ"א (ס"י קה ס"ג) לא חשש לשיטת הר"ן הנ"ל].¹⁵

כתב הרמ"א דאם טיפת החלב נפלת על גבי כסוי הקדרה, והתבשיל כבר התחיל לחרתיה באופן שהזיעה עולה תמיד ומגיעה אל הכסוי, דינה נפללה כנגד הרוטב, ואם יש שישים בתבשיל כנגד הטיפה אין התבשיל נאסר.¹⁶

ב' יairoim והערות

תחתה. והובאו דבריו בחכם"א [כלל מה ס"ג].

15. ומשמע שהט"ז נקט דעתו זו של הר"ן שנאמרה במלילה נאמרה גם לעניין חום האש, אף אם לא נקטין כהרש"ל שדרימה דין ביישול לדיני מליח וכן בצד זה בכלו ולא רק כ"ק, [ומתיישבת קושית רע"א].

16. **תוספת עיון**
עיין פמ"ג [מ"ז ס"ק כז] שתמה על הט"ז, דלפי דבריו ששיטת הר"ן הנ"ל במלילה [המודעת ברמ"א ס"י קה ס"ג] שהמליח גורם גם לתפוף להיחס מליח, שייכא גם בחם וצונן העומדים זה בצד זה, א"כ איך יתפרשו דברי הרמ"א [ס"י קה ס"ג] שזה בצד זה [והאחד חם והשני צונן] סגי בקילפה, והרי שלא במקומות הפסד מרובה יש להחמיר כהר"ן שהכל נאסר.

וכותב הפמ"ג דנראה לו ששיטת הר"ן הנ"ל שייכא רק במלילה ולא בחם וצונן, דבמלילה ייל שהמליח שנמצא על הטהור ונוגע בטמא, מולח אותו במקומות המגע והו כאילו נמלח הטמא, משא"כ בחום אש, שרק מה שקיבל חום האש הוא חם.

17. **תוספת עיון**
עיין ביד יהודה [ס"ק נא] שהאריך שיש בעניין זה של קדרה מכוסה מחולקת ראשונים:
(א) רשי"י והרש"ב"א לומדים, שכאשר הקדרה מכוסה עולה ותיתחת התבשיל, ורטיחה זו מעורבת את כל התבשיל ונוגעת בכל הקדרה כולל הכסוי [וכן הוא בספר אור"ה].
(ב) הרוא"ה [בית ד' שער א] מפרש שזיעת התבשיל עולה והיא מעורבת את כל התבשיל, וכן כתוב היריב"ש [ס"י רנה]. והוסיף שהרמ"א שינה הרבה מלשון האו"ה, דהאו"ה לא תלה את הדבר בזיעת כל אלא בעליית הרטיחות, והרמ"א כתוב בטעם הדין משום הזיעה העולה ויורדת ומוליכה את הבלתיה מהכסוי אל התבשיל.

קנין הלכה

עיין ט"ז [ס"ק כח] שהביא שהמරח"ל [פרק ח סמ"ז] חלק על דין זה של קדריה מכוסה, והט"ז הסכים עמו, אמן כתבו בזה טעמי חלוקים:

[א] הרש"ל כתב, דנהי רורתיהה עולה עד הכיסוי מ"מ אין הרותיה והרוטב מצורפים וזה דינما שהטיפה בטילה ברוטב. ולכן לשיתחו נאסר כיiso הקדריה ע"י הטיפה שמתפשטה סביבה ונעשה נבליה, ומעתה בעין שהיה בתבשיל ששים פעמים ששים [כך מבאר הפמ"ג שיטת הרש"ל].¹⁸

[ב] הט"ז כתב דנהי דכאשר הרותיהה עולה הרו הכל מצורף והטיפה בטילה בתבשיל, מ"מ אין אלו יודעים בכירור שבזמן נפלת הטיפה היהת הרותיהה למעלה, ואם לא היהת למעלה נעשה הכיסוי נבליה, [ואה"כ בשתעלת הרותיהה יאסר כל התבשיל אם אין בו ששים פעמים ששים].

עיין פמ"ג [מ"ז ס"ק כח] שכח דהפר"ח הסכים עם הרמ"א, דאם כבר עלתה הרותיהה די בששים כnder הטיפה. וכך נקבע גם הכרתי והפלתי והחכמת אדם.¹⁹

הט"ז [ס"ק כח] והש"ך [ס"ק לו] הביאו את דבריו התו"ח שכח שאם עדין לא התחיל התבשיל להרותיה, אין הוא נאסר אף אם אין בו ששיםunder הקדריה. ועיין פמ"ג [מ"ז ס"ק כח] שכח בזה כמה חילוקי דין:

(א) אם הכיסוי עדין צונן וגם הוויה צוננת, שכן הר סולחת בה במקום הכיסוי, התבשיל מותר.

(ב) אם הקדריה והכיסוי חמימים ועדין לא התחיל התבשיל להרותיה, הכיסוי נעשה נבליה אך התבשיל מותר, דין כאן זעה שתפלות מענו מעם הלב ותוליכנו לתבשיל.

(ג) אם הכיסוי חם והוויה אין יד סולחת בה במקום הכיסוי, כתוב הפמ"ג שהכיסוי והتبשיל אסורים, משום שהוויה פולמת מן הכיסוי וחורת התבשיל. [והיינו דכיון שאין יד סולחת בוויה אין היא והتبשיל נחשבים כאחד שתיבטל הטיפה כשייש ששים ברוטב, אלא הטיפה אוסרת את הכיסוי, ונעשה הכיסוי נבליה (וכדין טיפה שנפלת שלא כnder הרוטב), והכיסוי החם פולט את האיסור אל הוויה, דכיון שהוא מקבל חום מהאש הוא גובר על הוויה ומבליע בתוכה, ואה"כ הוויה מוליכה את האיסור אל התבשיל, ואם אין בו ששים פעמים ששים הרו הוא נאסר, וכך ממשע בפמ"ג (ס"י צג מ"ז ס"ק ב)].

סעיף ח

מקור הדין הוא בש"ת הרא"ש [כלל ב דין כו], ועיקר חידושו הוא דוויית החלב [פירוש האדים העולים מוחלב הרותח] דינה כחלב עצמו, וכן זעה זו אוסרת את קדרית הבשר שמעל המחבת, וכדי טיפת חלב שנפלת על הקדריה מלמטה. מקורו של הרא"ש לחודש זה הוא במשנה [פ"ב מכשירין], דמובא שמרחץ שמימי טמאים, גם הוויה שלו [פירוש הרטיבות שע"ג קירות המרחץ] טמאה. ובביאור הנר"א [ס"ק לט] הוסיף לזה שני מקורות נוספים [הובאו בש"ת הרוב"ש סי' רנה]:

[א] מהא דעתינו בגין' [חולין דף קט, הבא לעיל ס"ב], דאם כימה את הקדריה ה"ז כמו נייר והגמה של התבשיל, והיינו משום שהוויה מתפשטה בכל הקדריה, וממילא גם החתיכה שהיא מחוץ לרוטב וטיפת החלב שנפלת על גביה, נחשבים כולם בתחום הרוטב.

[ב] מהמשנה [סוף פ"ה] דמכשירין, דהאשה שהויה מגסה בתבשיל רותח שעלה ממנה זעה, אם ידיה טהורות התבשיל טמא והוועו ידיה מזעת התבשיל נטמאו ידיה, וכן אם ידיה טמאות התבשיל טהור והוועו ידיה מזעת התבשיל נטמא התבשיל

ביאורים והערות

18. לשון הייש"ש [המובאת בט"ז] היא שהכיסוי נעשה נבליה אם אין בו ששים נגד החלב שנפל עליו. ועיין בפמ"ג [מ"ז ס"ק כח] שתמה על הלשון הזה ודואג אין לשער שישים בכלו עצמו, דמי יודע כמה הבלתי, אלא כתוב לדוחוק דחייבן שהטיפה אוסרת סביבה עד קרוב, וממילא בעין שהוא בתבשיל ששים פעמים ששים.

19. לבוארה שורש מחלוקת הט"ז והפר"ח היא, שהט"ז מתייחס לרורתיהה הרוטב עצמו העולה למעלה, וזה אינו עולה כל העת, והפר"ח מתייחס לזרעה, והקדריה אכן מלאה זעה כל הזמן משעה שהتبשיל התחיל להרותיה.

קנין הלכה

שבדיריה,²⁰
ונחלקו הופסקים בדין זה של הרא"ש:

- [א] מהרא"י בפסקיו [ס"ג] נקט שowitzת החלב אוסרת את הקדרה העליונה בכל מקרה, אף כשהיא עולה באוויר החדר ויש לה מקום להחפשת לצדדים, דמ"ט אם היא פוגעת גם בקדירה שמעל המחתה [א"ג בבשר התלי מעל הכירה], הרי היא אוסרת אם היד סולחת בוועה. [והוסף מהרא"י] דאם הקדרה עצמה חמה הרי היא נאסרת מהוועה אף אם אין היד סולחת בוועה.
- [ב] היב"ח בתשובות החדשות [ס"ג] כר הובא בחידוש רע"א לש"ע, וכן ציין לו הפט"ש סומק [ז] דין לומר מסבירו, שאין הוועה נבלעת בקדירה אלא באופן שהמחבת מונחת בקרקעית הכירה והקדירה של הבשר מונחת ע"ג הכירה, באופן שהחלל שבין המחתה לקדרה סתום מכל צד ואין לוועה מקום להחפשת לצדדים, אבל אם המחתה ע"ג הכירה, והקדירה או הבשר תלויים מעלה, אין לנו לומר שהוועה נבלעת בבשר כיון שיש לה מקום להחפשת לצדדים. [אמנם הוסיף היב"ח דכיון שהרא"י לא כתוב כן לנו יש להחמיר בדבריו, אך באופן שיש ספק אם היד סולחת בוועה, נקט היב"ח דבואה יש להקל בצירור של מהרא"י, משא"כ במקרה שהחלל סתום מכל צד דבואה סובר היב"ח דמדינה יש לנו לנוקוט שהוועה אוסרת, בזה גם בספק נקט לאיסור, והעתיק רע"א את הדברים האלה].²¹

וועה העולה מן האוכלין

עיין פதחי תשובה [ס"ק ז] שהביא מדברי הפמ"ג בהנחת השואל והנשאל שכותב ללימוד מהרמב"ם [פ"ז טומאת אוכלין ה"ד] שדווקא זעת משקין חשיבא כהמשקה, משא"כ זעת אוכלין, כגון חלב מהותך. והיד יהודה נקט שוגם זעת אוכלין אוסרת כהאכל עצמו, ולמד זאת מדברי הטור [או"ח ס"י תנא] שכותב דכיסוי ברול שע"ג החדרה נאמר ממשום זעת החדרה, וכן ציין לדברי הרמ"א [ס"ק ה"א] דאם אלה בשאר שחומת ונבללה תחת כיסוי אחד והוועה הכספי נאסר ההיתר. וחווין שוגם זעת אוכלין חשיבא כאוכל עצמו לעניין איסור והיתר. ציין היד יהודה דבן כתוב לדודיא הפמ"ג עצמו [ס"י תנא א"א ס"ק ל], ולמד זאת מדברי הטור גבי כיסוי חורה.

ב' יארום והערות

20. מהדין האחרון שבמשנה ממשמע, שאף באופן שהוועה אינה חורצת אל הקדרה אלא ממשיכה לעלות כלפי מעלה, מ"מ התבשיל טמא. והינו שאנו דנים [עכ"פ לעניין דיני טומאה וטהרה] את התפשטות הזועה כחלק מהתבשיל שלמטה וכולו חיבור, וכיון שנגעה במקצתו נתמא כולו [וזein זה כדין ניצוק שבואר במשנה שם דאיינו חיבור, ואם נגעה טומאה בגיןוק לא נתמא מה שבכלין].

21. תוספת עין

דין החלב שבמחבת

הופסקים דנו אם כשם שקדירת הבשר בולעת מזיעת החלב ונאסרת, כן הזועה פולעת טעם מהקדירה ומוליכתו אל החלב: [א] הדגול מרובבה כתוב שגם המחתה נשורה, שהוועה נשורה ואוסרת. וציין לרמ"א [ס"י קח] שאם הניחו כיסוי ע"ג ציל של נבילה ושהוחטה ביחיד, והזועה המחתה משניהם נשורה השחותה. ולא נתרפרש בדבריו אם הכוונה שטעם הבשר מפעוף דרך הזועה כלפי מטה, דהוועה משopia חיבור בין הקדרה, או שהוועה שבולעת טעם בשאר מהקדירה חוזרת כלפי מטה ונכנסת לחלב. ומסתיימת דבריו ממשען אסור בכל גווני.

ולעל הбанו מהמשנה [מכシリין פ"ה מ"י] שאשה שידייה טמאות והגיסה בתבשיל והזיעו ידה מזיעת התבשיל, התבשיל טמא, ושם אין הזועה חוזרת כלפי מטה, ובואר דעתך'פ' לדיני טומאה וטהרה נקטין דהכל חיבור. אמן היד יהודה [סימן קה ס"ק יט] דין חלק בדין דיני טומאה וטהרה לבין דיני איסור והיתר, דלענין טומאה דיבנגיעה, ולכן י"ל דההבל מוחבר וכאליו נגעה בתבשיל, אך לעניין איסור והיתר בעין שיתעורר האיסור בהיתר ויפגע בו, וזה לא מצינו שם.

[ב] בהגהת אמריו ברוך [לבעל הכרוך טעם] כתוב על דברי הדג"מ, דיל' שהמחבת נשורה רק כאשר הזועה חוזרת ויורדת אליה, והינו כשהחלל סתום, [ובהכי איררי גם הרמ"א ס"י קח הנ"ל], אבל אם יש לזועה מקום לצאת ואיינה חוזרת אין החלב נאסר, וגם היד יהודה כתוב כן.

קניין הלכה

זיהה העולה אל קדרה חמה

כתב ה'ב' [בשם פסקי מהרא"י סי' קג] דאם אין הור סולדת בוועה העולה מן המחברת, אין היא אוסרת את הקדרה העליונה אם היא צוננת, אך אם הקדרה חמה, נבלעת בה הזיהה אף כאשרין היד סוללת בה ואוסרתה, [והרמ"א לא העתיק דין זה]. והכנתה הנדרלה [הגנתה ב'] אותן ע מובא כאן בחידושי הנחות על הטור] תמה על מהרא"י, דהא הרא"ש בתשובה הנ"ל של המחברת סימן, דבמקרה שהקדירה רותחת "צריך לידע אם קדרה רותחת מקבלת זיהה דשמא חום הרותיחה מעכבותו מלkeletal הזיהה", ומשמע שהרא"ש מצדד לומר דכאשר הקדרה רותחת לא תיבלו בה זיהה אף אם הור סולדת בה, וכל שכן כאשרין היד סוללת בה.²²

להלפת: רע"א [בחידושים] הביא את דברי מהרא"י הנ"ל לאיסור, וב"כ הפמ"ג [מ"ז ס"ק בט]. והחכמתה אודם [כלל מה ס"י] לא הביא דין זה של קדרה חמה, ולכארורה ממשמע דס"ל דחם אינו מקבל זיהה. ובשוו"ת בית שלמה [סי' קסא] כתוב דכיוון שהרא"ש מסופק בווע אין להקל, וכן מבואר בשוו"ת אנ"מ [ויר"ד ח"א סי' מ].²³

ב' יארים והערות

22. היד יהודה [ס"ק נה] כתוב שהמקור לסבירו זו של הרא"ש שהם אינו מקבל זיהה הוא במשנה מכשירין [פ"ה מ"י], דעתה הותם דהמערה משקה מצוין לחם וחתתון טמא, נתמאות הערונות מחמת הזיהה העולה, אבל המערה מחם לחם א"נ מחים לצוין וחתתון טמא, אין העליון נתמאות. ולכארורה הטעם משום דחם אינו מקבל זיהה, והיינו שהזיהה אינה נטפסת בו אלא נדחתה מפניו. [ויש להוסיף את המשנה פ"ב דמכשירין, גבי אישת המgisסה בתבשיל דאם הזיעו דידה (פי' נטלחלחו דידה), מיקרי שנגע בזיהה, בין להחתמא מזיהה (כשהידים טהורות) ובין לטמא את התבשיל שלטטה. ומשמע דין די בגיןה גרידא של הזיהה אלא בעינן שהזיהה תרכך בה, וע"ז דין הרא"ש אם חם מקבל זיהה].

23. והנה הרמ"א הביא [סי' קה ס"ג] את דברי המודכי והאו"ה דאוסר לכתילה לעורות שומן כשר לנור דולק שיש בו שומן של איסור, והמקור לוזה הוא המשנה הנ"ל במכשירין [פ"ה מ"י], ולענין דיעבד כתוב האו"ה דין לחוש, שהרי מהרא"י [ס"י קג] חילק בין טומאה לבין איסור, דלענין טומאה סגי בנגעה משא"כ לעניין איסור. ולפ"ז לעורות מחם לחם מותר, שהרי במשנה איתא דאפילו לעניין טומאה אין העליון נתמאות אם הוא חם. וכ"כ בספר בית הלל, והובא בפמ"ג [סי' קה מ"ז ס"ק ו], וב"כ החכמתה אודם [כלל נת ס"ו], והוסיף דאפילו אם התחתון חם יותר מהעלין ג"כ שרוי. והפמ"ג [שם] הניח בצ"ע דין זה של חם לתוך חם, דמה בכר שאין פועלתו של התחתון ניכרת בעליון [לשון הרמב"ם בפי המשניות] ס"ו"ס ההבל עולה, [ועיין מש"כ בסוף הערה הקודמת]. והיד יהודה [סי' קה פ"י הקוצר ס"ק לא] כתוב להחמיר לכתילה שלא לעורות חם לתוך חם, דנהי דבידי עבד אינו נאסר ואין טומאה, מ"מ מנין להתר לכתילה. <א>

••• ליקוט תשובות האחרונים •••

<א> עירוי לתוך חם

עיין בספר מאור השבת (ח'ב) במקתבי הגרש"ז אוירובאך צ"ל [כח, ד] שהגרש"ז צ"ל סמן על דברי החכמת אודם והיקל לעורות מחם לעחים. [עני"ש דאייררי באופן שאין היד סולדת בזיהה במקום של הקדרה העליונה].

בישול בשר ברוטב בתוך תנור

א) בשוו"ת אגרות משה [ויר"ד ח"א סי' מ] זו לגבי המבשל בשור עם רוטב בתוך תנור אם התנור נעשה בשרי, וכותב דכיוון שגג התנור רותחת, נבלעת בו הזיהה אף אם אין היד סולדת בזיהה מחמת ריחוקה מהקדירה. והאג"מ מסתפק אם בסתמא חישין שהיתה זיהה בתנור, ודיקוק מלשון הרמ"א [סי' קה ס"א] דבסתמא לא חישין לזרעה, אך החמיר למיטה שלא לבשל בתנור בקדירות מגולות, כיון שייתמר מסתבר שיש זיהה כאשר יש בישול ברוטב. ולענין דיעבד כתובadam בישול הלב אחורי מנת לעת מבישול הבשר אין לאסור, דבליעת הבשר בתנור כבר נפגמה אחורי מעל"ע, ואם באננו לחוש שנדרקה קצת זיהה לגג התנור ונטפה אח"כ לחלב, אין לחוש להז בדינובד דמסתמא יש שישים נגד טיפולות אלו. אומנם לגבי בישול בקדירה מכוסה ממשמע מדבריו להקל.

בישול ע"י קיטור

עיין בשוו"ת שבט הלווי [ח"י סי' קכב] שכותב דברת חרושת שמבעלים בו ע"י קיטור, דין הקיטור כדין זיהה, שנחלקו הראשונים אם זיהה מפלשת את הבלוע בכלים, ומחייבר בתשובה מהרש"ס [ח"א סי' צב]. ויש להחמיר במחולקות זו, ולכן אם מבשלים דברים יש לחוש שנארסת הזיהה ואין להקל לבשל בזיהה מאכלי היהר. [ועני"ש בגוף התשובה שאף אם עשו פילטר שישנן מהקיטור כל מיני חומרים פוגמים, מ"מ אין בידינו להכריע שגם טעם האיסור נשתן, ולכן לא היקל למנעה].

קנין הלכה

זיהה שאין היד סולדת בה

כתב הפמ"ג בהנחת הנשאל באיסור והיתר [סדר ב אות ל]adam עלתה זיהה מהחבה של חלב והגע אל בשר התלי מעלה ואין היד סולדת בה, נהי דלא נאסר הבשר, מ"מ צריך להודיעו קודם קודם שישתמש בו [והוסף דלא חשש שהוא ישכח להודיע את הבשר, משום שהרגניות היא להודיע את הבשר קודם שימושים בו]. עי"ש בדרך תשובה [ס"ק קע] שכותב בשם ספר תוספת ירושלים דגש זיהה חלב העולה אל קדרות בשר צוננת ואין היד סולדת בזיהה, דכתיב הרמ"א שאין הקדרה נאסרת, מ"מ צריך להודיעו מהזיהה שדבקה בה.

שתי קדרות רותחות נוגעות זו בזו

כתב הרמ"א שאם המחבה מכוסה אין חשש זיהה, דהיינו כאשר קדרות הנוגעות זו בזו, מקור הדין של ב' קדרות הנוגעות זו בזו הוא במרדי כי חרצת, ומכוון בדרך משה [ס"ק ט] שאם יש שתי קדרות אצל האש אחת של חלב ואחת של בשר וחן רותחות, אין נבלע מזו לזו אעפ' שנגעין, וכן פסק מהר"ם מרוטנבורג, והינו דاف' בשעת הבישול כישיש ורטב בשתי הקדרות אין הכלוע יוצא מקדרה לקדרה בלבד רוטב. [ומשמע שהוא אף בכלוע שמן, אשר הוא יוצא מהתיכה בלבד רוטב, מ"מ מכל' לבלי אינו יוצא, וכן כתב הפמ"ג (ש"ד סי' זג סוף ק ט)]. עיין ר"מ [שם] שהביא רבחנות שעורי דראא בשם מהרא"י החמיר בזיהה.

להלבה: הרמ"א פסק לעיקר מהרדי שאין הקדרות אסורה זו את זו, אבל לכתילה חשש לדעת מהרא"י שאסר בזיהה, ולכן כתיב הנש"ד והביאו הרמ"א שלכתילה ראי להזהר בב' קדרות הנוגעות זו בזו. כתיב הפמ"ג [סי' קה ש"ד ס"ק כב] שלכתילה יש להזהר שלא יגעו שתי קדרות חמות [של בשר ושל חלב, א"ג של איסור ושל היתר] זו בזו אפילו אין בהן התבשיל ומה שהביא הרמ"א דין שתי קדרות הנוגעות זו בזו כראיה לדין מהבת מכוסה, יתרון שכונתו לומר שאם המחבה מכוסה, הרי זה מותר אף אם הקדרה של הבשר מונחת ממש על הכיסוי של המחבה. א"ג בא לומר שאין זיהה אסורה אלא כשהיא יוצאה מאוכל, אך אין זיהה יוצאה מכל', [כ"כ בספר ברדי השולחן].²⁵

————— ♦—————
ביאורים והערות

24. תוספת עיון

הगעלת כלים ע"י זיהה

הפר"ח [סי' קכא ס"ק טו] כתוב דכלי שבלי איסור ע"י זיהה [כגון הקדרה שבלהה מזיעת החלב] אפשר להגעליו ע"י זיהה דכבולו כן פולטו, והובאו דבריו בפמ"ג [ריש סי' צד] ובכתובות בית שלמה [סי' קסא]. אמן החוו"ד [ס"ק כו] כתוב דזיהה אינה מפלatta את הכלוע אף שהזיהה נבלעת ואסורה, והיד יהודה [ס"ק נב] הביא את דבריו וכותב דגם בספר או"ה משמע זיהה אינה פולatta את הכלוע. גם בש"ת מהרש"ם [ח"א סי' צב] האריך לומר שאין להגעל ע"י זיהה, וטעם ממש דס"ל שהראשונים נחלקו בעיקר דין זה אם זיהה מפלatta את הכלוע שכלי, שהרי בדיון טיפת חלב שנפללה לתוך קדרה ע"ג החтика שנתבאר בוגם'adam נינער וכיסה מתערכות הטיפה בכל התבשיל, כתבו רש"י והרשב"א [במשמרות הבית] שהחטבות והחיבור נעשים ע"י עליית הרותחות, ולא ע"י הכלול והזיהה, וא"כ לפי שיטתם אין לנו מוקד לומר שזיהה מפלatta את הכלוע. עוד הוסיף, דיל"ך דף' להסבירים זיהה מפלatta את הכלוע אפשר דהינו דוקא לחומרא, אך מנין להקל ולומר בודאי שהזיהה הפליטה את כל האיסור שנבלע בכלי.

25. תוספת עיון

כתב החוו"ד [ס"ק כ] דשתית קדרות נוגעות זו בזו אינן אסורות אף אם יש קצת רטיבות ביןיהן, דבכדי שייפלט הכלוע מכל' לכל' לא סגי כמעט רטיבות. [ולמד זאת מתוך פסחים (דף עה: ד"ה יטול) שכתבו דרוטב של צלי של פסה שנאסר כדי קליפה ממש שנגע בחרס של תנור, אין הרוטב של אותה קליפה ממשיק להבלע בבשר ולאisor כדי נטילה, משום דמייר כי שאין שם אלא רוטב מועט. עי"ש עוד שכותב דמתעם זה הצריכו לעיל [בസעיף ז גבי קדרותبشر שהועמדה על גבי חלב שנוזל על הכירה] שישים כנגד החלב בעין ולא כנגד החלב שנבלע בקרקע הכירה, דמה שנבלע בקרקע אינו יוצא אף אם יש קצת רטיבות ע"ג ה الكرקע.

קנין הלכה

סעיף ט

מקור הדין הוא בתרומות הדשן [סימן קע], ושורשו בתשובה מהר"ם [המוכאת גם בהנש"ד בשם ספר תשב"ז קטן למהר"ט] שכתב לחדר דמה דומה ונתקטן להחמיר בעירוי בכלל וראשון הינו דוקא בעירוי שלא נפסק הקילוח אין לה כה של כ"ר, וסני בגרירות המקום שהטיפה נפלת עליה, [ראאה להלן מהי גירורה].²⁶ וכותב התה"ד מסברא דהינו דוקא בחלב המתבשל בקדירה ונטפה טיפה ממנו לחיזין, אך בנו דולק בחלב מהותך [דוגמת נר שמן] ומקום השלהבת חם ביותר, כיוון שנתחממה מוהasz ממש, ולכן אם נטפה ממש טיפה אמרין שלא נצטננה כל כך וגנותים להה עכ"פ דין עירוי שלא נפסק הקילוח, והוא נבלעת בכלל ובעי הנעללה.²⁷

עוד הוסיף התה"ד רбел וזה בנו הדולק בחלב מהותך, אבל בנו של חלב מוזק [בעין נר שעווה] שנטפה ממנו טיפה אין דין בעירוי, דעתינו רואות שטיפה זו חמה פחותה אף מטיפה שנפלת מקדריה של חלב המתבשלת. וכותב הטעם משום שטיפה זו נמיסה בחום מועט ומנטפת, ולכן לטיפה זו יש דין עירוי שנפסק וסני בגרירות.

ונמצא דיש בטיפה בעירוי של חלב שנטפה כמו דרגות של חום:

[א] אם נטפה מnar של חלב מהותך הרי היא חמה ביותר, ודינה בעירוי שלא נפסק להצריך הנעללה.

[ב] אם נטפה מקדריה שנתבשל בה חלב, هي עירוי שנפסק וסני בגרירות, וא"צ הנעללה.

[ג] אם נטפה מnar חלב מוזק סני בגרירות, מכ"ש דערוי שנפסק.

[ד] והוסיף הטעם [ס"ק ל] דהה אם נטפה טיפה מnar חלב מהותך שלא מקום האש, هي עירוי שנפסק וסני בגרירות.

נזרה

מלשון המהר"ם והתרומות הדשן לא התפרש היטב מהו עניין הנזרה, האם הכוונה לנירוד של חלק מהכל, או לנירודה מבחוץ של מקום נפלת הטיפה, וא"צ להסיר חלק מהכל.

עד ברכו האחרונים בשיטת הש"ד בדין זה, שבמ"ק לח כתוב כלשון המהר"ם דרי בגרידה כיוון שלא היו עירוי, ובין שהש"ד נוקט שערוי מבשל רק כדי קליפה, א"כ מבואר שנזרה היא פחותה מקליפה, וכן כתוב בס"י צא [ס"ק כא], ואילו בסימן זג [ס"ק כו] כתוב בגרירה הוא בקליפה. עוד הביא הפט"ג [ש"ד ס"ק לח] את קושית המנתה יעקב, רהש"ד ס"י קה סומ"ק ה כתוב שגם עירוי שנפסק הקילוח בעי קליפה. וכותב המג"ז שיש לחלק בין מאכל לבין כלי, דבמאכל מהמירין דערוי שנפסק מבלי עידי קליפה [ואילו הן דברי הש"ד ס"י קה ומ"ז זג הינ"ל],²⁸ ואילו בכל סני בגרידה שהיא פחותה מקליפה. [והוסיף דכל חום דינו כמאכל כיוון

ב' אירום והערות

ולכאורה דברי החוו"ד צ"ב, דכוון שהחלחות שבין הקדריות בולעת בשמר מהקדירה הבשרית וחלב מהקדירה החלבית, א"כ היא עצמה נאסרת, ולמה לא יאסרו מכואה שתי הקדריות. ועיין ביד יהודה [ס"ק נו] שהאריך לבאר את סבות החוו"ד, אמן לדינה נחלק היד יהודה על החוו"ד וסובר שככל גונן שיש להלוות הרוי היא אוסרת, עי"ש.

26. לשון השו"ע והש"ד גרידיה [ולא גרידיה].
27. ועיין בהגר"א [ס"ק מג] שהביא ראה לחידוש זה של בליעה ישירה מהגם' [פסחים דף עו],adam נתף מרוטבו של הפסח הנצללה ע"ג החרס הרוי נאסר אף בחרס צנון, ומבראך דאין זה קולא של עירוי שנפסק.

28. דאף שבסימן סח [ס"י] מזכיר לעניין מליגה [עירוי רותחין על עוף שחות כדי להקל על הסרת הנזוצות] בעירוי שנפסק הקילוח אף שם איירוי באוכל, הינו משום שלענין מליגה אין איסור אלא אם העירוי עשה פעולה כפולה, יפלוט את הדם מהעוף ויחזר ויבליינו לתוכו, [ווע"ז דנו לא תועיל מליגה להפליט את הדם שחזר ונבלע], אבל במקומות שהעירוי אינו צריך לעשות פעולה כפולה מהמירין גם בעירוי שנפסק שנבלע במאכל כ"ק.

עוד יש להוסיף לדפי מה שהחמיר הש"ד [ס"י קה ס"ק ה במקום שאין הפסד כ"כ] שגם חום כלי שני אסור כדי קליפה, כל שכן שיש להחמיר בעירוי אף אם נפסק הקילוח שיאסר כ"ק.

קנין הלכה

שהוא ר'].

וכן כתוב החזו"ד [ס"ק כח] שבכל' שא"א לקלפו, סג' בגרידה שהיא פחותה מקליפה, ועכ"פ מבואר מלשון החזו"ד גרירה היא הסורת חלק מהכל', אך אין צורך שיעור של קליפה [שהיא יותר עבה, שתהא ניטלה כאחד]²⁹, ובחו"א [ס"י ט ס"ק ו] משמע שגרירה אינה אלא הסרת החלב הדבוק מבחוץ [ועי"ש שהמה על הש"ך סי' זג ס"ק ו שכטב דגרירה הי' כ"ק].
עוד כתוב החזו"א [שם ס"ק ז] דמש"ב הפט"ג בס"י סה, [ולעיל הבאנו שכן מפורש בש"ך סי' קה סומ"ק ח], הדערוי שנפסק אסור כדי קליפה, אין להה מקור.

דין מצקת ששואב בה מן הקדרה

עיין ט"ז [ס"ק ל'] שהאריך בדיין מצקת ששואב בה מן הקדרה אם דין המرك שבתוכה כדי ראשון או רק כלי שני, ובסוף הדברים הביא את דבריו תוס' [ע"ז דף לג: ד"ה קינמא] שהם המקור הראשון לנידון זה, שנקטו להחמיר בספק זה לחוש דהוי בכ"ר לעניין שלא למולוג תרגולות במים אלו, ולהושך דהוי בכל' שני, ושלא להגעיל ע"י המים הללו. והביא הט"ז, רהרא"ש [פ"ב ע"ז פ"י כב] נקט בשם ר' דהוי בכ"ר אף לקולא, אפשר להגעיל ע"י מים אלו.
הט"ז הביא בתוך הדברים את דבריו התה"ד [ס"י קפג] שדן לומר שיש לכפ' דין כל' שני אחריו שהוחזאה מן התבשיל [ונפק] משבתאותה שעיה אין הכלוע בה נעשה נבייה], וכותב הט"ז דאין למוד מוה לנידון מי ששואב מرك במצקת, התה"ד אירי בהזיא את הקפ' כשהיא ריקה, ובאופן זה היא מצטננת טפי ונעשה בכל' שני. [והוסיף הט"ז דגם בכל' ראשון גמור שעמד על האש, אם הריקו ממנו את התבשיל נצטנן ונעשה כל' שני]³⁰.
והחו"א [ס"י לב] נקט דאין נפק"מ בין אם הוצאה כפ' ריקה או כפ' מלאה, וכותב דהנידון של התה"ד הוא הספק של תום' בע"ז [דף לג: הנ"ל]³¹.

פסקי המשנה ברורה בדיין מצקת לנבי שבת

עיין משנ"ב סי' שיח [ס"ק פז] שכטב אדם שואב בכל' ריק מתוק כל' ראשון, י"א שדינו בכ"ר, ובפרט אם משחה את הכל' הריקן

ב' אירומים והערות

29. וכעין מש"כ החזו"ד [ס"י צו ס"ק כא] לגבי הא אדם חתק קישואים בסכין שלبشر דצrik גרידה מקום החתק כדי לאכול השאר עם החלב, וכותב הש"ך בשם הר"ן שהגרידה היא הסורת שכבה דקה מגוף הקישוא, אלא שא"צ קליפה שתהא ניטלה כאחד.
30. ולכוארה צ"ע דבמשנה שבת [דף מא]. איתא דמיחים שפינוחו מהמים הרותחים שבתוכו לא ניתן בתוכו מים מועטים העשויים להתבשל בתוכו, ומובואר שהמיחים לא נעשה כל' שני כשהוריקו ממנו את המים.

תוספת עיין

עיין חז"א [יו"ד סי' לב] שכטב לבאר את צרכי הספק בנידון זה של מצקת, דיש מקום לדון דרך אוכל הנמצא בקדירה שהחשש תחתיה נידון בכ"ר, משא"כ מצקת שלא הייתה ע"ג האש אין לדמותה לקדרה, ומайдך גיסא יש מקום לדון דכיוון שבשבועה שהמצקת נשקעת בקדירה נחשבים המים שבתוכה כמים הנמצאים בכ"ר, מAMILא ייל דברותה שעה חשבין גם את דפנות המצקת נתנוינן על האש. [ובט"ז משמע דמה שבא לדון שהמצקת תיחס כל' ראשון, הוא משומך דבשם שחווין שהמים של בכ"ר פועלם על המצקת לחמהה היטיב, שהרי אם היהת בלועה מאיסור היהת אוסרת את המים, (כמובואר בס"י צד), ונמצא שהמים שבקדרה "מבשלים" את המצקת, א"כ היא עצמה הנפכה להיות בכ"ר].

והוסיף החזו"א דמשמעות הפוסקים [ס"י קז] גבי הוצאה זבוב בכף משמע שהnidon הזה אם דין המצקת כדי כ"ר, הוא אף למצקת שהוכנסה לקדרה אחרי שהורודה מהאש, דכיוון שבשבועה שהמצקת בתוך הקדרה דין המים בתוכה כדי כ"ר, لكن גם כשהוחזאה מהקדירה נשארו המים כדי כ"ר. [ובחו"א (או"ח סי' קכב ס"ק ג ד"ה סדר) לא כתוב כן, אלא כתוב דמשמעות הראשונים שהביא הט"ז נראה, שדווקא כאשר הקדרה היא ע"ג האש דנו ליתן למצקת דין כ"ר, ולא כאשר הוסרה מהאש].

קנין הלכה

בתוכו עד שמעלה רתינות, ודאי מיקרי כ"ה.

אמנם בס"י רנג [סוט"ק פר] כתוב המשנ"ב שמותר לערות מצקת ע"ג תבשיל שיש בו רוטב לה שנצטנן, [אף שאמר שם לעורות מכלי ראשון ע"ג אותו התבשיל], ומובואר שבמוקם שיש צירוף נוסף להקל [השיטות הסובבות שבלח שנצטנן אין בישול אחר בישול] היקל המשנ"ב שלא לדון את המצקה בכ"ר. וכעין זה כתוב המשנ"ב [ס"ק מה] לעניין נתינת פת בכלי שני שעדריף ליתן את המרק בקערה ע"י מצקת, דבאופן זה תיעשה הקערה כלי שלישי, ע"ל שגם שם נקט המשנ"ב להקל במצקת מושם צירוף הספיקות שיש בנידון התנ"ל, כמו בבישול אחר אפיה, חשש קל בישול.

סימן צג

מקור הדין שאין לבשל הלב בקדירה שלבשר וכן איפכא, הוא בגמ' חולין דף צז: והחולוק בין קדירה בת יומה האוסרת בנותן טעם לבין קדירה שאינה בת יומה שאינה אוסרת בדיעבד, מקורה בגמ' ע"ז [דף עה]: שנחלקו התנאים בדיון נותן טעם לפנים וכייל להקל. ועיקר נידון זה של נותן טעם לפנים הוא בימי' קג. האיסור לכתילה לבשל בקדירה שאינה בת יומה, מקורה בגמ' ע"ז [דף עז], והוא משומן גוירה אינה בת יומה אפילו בת יומה.

עיין תומ' ע"ז [דף עז]. ד"ה מכאן] שהकשו למה המאכל שנתבשל בקדירה שאינה בת יומה מותר בדיעבד ולא גרו בו אפילו בתבשל בקדירה בת יומה, ואילו הקדירה אסורה [אף בכלל חרם שאין לו תקנה בהגעללה]. ותוירזו שבקדירה היה בה איסור גמור תחילתה [והיינו ששבשה שבשלוע בה האיסור היה טעמו מושובח], משא"כ במאכל האיסור נבעל בו כאשר כבר נפם טעמו.

בביאור שיטת בעל העיטור המובאת בטור

הטור הביא את שיטת בעל העיטור שכח דאם בישלו בקדירה בשירות הלב, ויש שישים בחלב נגד הבשר, מותר מעטה לבשל בקדירה מה שירצה, בין בשר ובין הלב, משום שהבשר בטל בחלב שבקדירה, ונמצא שם בתוך דופן הקדירה בלע משחו בשור המעורב בחלב.³² והתוර תמה דהא לא מותニア הגעללה לכלוי חרם, וא"כ טעם הבשר נשאר בו לעילם ואך יבשל בו מעטה הלב. והט"ז [ס"ק א] האריך בזה, ותוירז דבריו דהעיטור סובר דהא דאין הגעללה לכלוי חרם אינו אלא מדרבן, ונמצא שמן התורה כבר הוגעל הכלוי מבליית הבשר, ורק רבנן החמירו שלא יהיה הכלוי כמנוגע, וגם האיסור לבשל הכלוי שאינו בן יומו אינו אלא מדרבן, ומהדרש בעל העיטור [לפי הט"ז] דבחיתורא בעל [כמו בשר או חלב] לא החמירו הכלוי חרם כיון שהוא כדיעבד, אך בשאר איסורים כיון שאיסורה בעל החמירו אף בכלל חרם שלא לבשל בו אף באינו בן יומו. והחותמת דעת [ס"ק א] הביא שהפרח והכרתי ולפתلي ביארו את דברי העיטור, דס"ל דאף אין הגעללה לכלוי חרם משומן דנקלש הטעם טובא, לנבי היתירא בעל מקלין שלא יכול עליו מעטה איסור. [וכעין מה שהקלו בדיון נ"ט בר נ"ט בחיתורא בעל, משומן דנקלש הטעם].

ועיין בבית יוסף שהקשה על בעל העיטור, אך יתכן שהיא במה שבכל שיטים כנגד דופן הכלוי, ובמציאות אין זה שכיח כלל [ועיין ש"ך ס"ק א מה שתירץ בזה]. ותירץ היב"י, שבבעל העיטור סובר כשיתרurst הראב"ד דאין משערין בכל הכלוי אלא אמר דין במאה דנפק מיניה. והקשה בהג"ה שבסוף נקה"כ [זהיא מבעל החכם צבי] דהא הראב"ד אמר דבריו רק בשאר כלים ולא בכלל חרם, וכותב דצ"ל שכונת היב"י הוא שבבעל העיטור סובר אף בכ"ח כשיתרurst הראב"ד בשאר כלים, דאין משערין בכל הכלוי. ועיין בהנחות

קנין הלכה

על המור שצין שאכן שיטת בעל העטור [דף יא]. היא כן אף בכלל חרם.

להלכה: הפסוקים לא נקטו כבעל העיטור, וכפי שפסק השו"ע שבכל גונו שבישל בקדירה חלב אף כשייש שישים, לא יבשל מעתה לאبشر ולא חלב.

וכן כתוב הפמ"ג [מ"ז ס"ק א] דלהלכה קייל דמן התורה אין הנעה לבלי חרם, ודלא כמש"כ הט"ז בדעת בעל העיטור. ועיין בש"ד [ס"ק ב] דלהלכה קייל דמשערין בכל דפni הקדרה ולא אומדין כמה נפיק מיניה, בין לבלי חרם ובין בכלל מותכת.³³

בעין החומרא דכיסוי שאוסר אף באינו בן יומו

עיין בرم"א שהביא מהගות שעריו חומרא ברין כיסוי שאינו בן יומו. והרמ"א כתוב שהוא חומרא כלל טעם, ואם יש צירוף נוסף יש להקל. ועיין בת"ז ובש"ך שהביאו דברי הריש"ל שביאר טעם החומרא, דמיירי בכיסויים שיש בהם מקום צר למלعلا, ומצבור שם אוכל בזמן הרותיה וא"א לנקחם יפה, וכיון שיש שם אוכל בעין לבן לא שייך בה היתר דנטל"פ, دائול בעין אינו נגם. וכחוב הט"ז דלפ"ז סני בשישים כנגד המקום הצר שכיסויו, והש"ך הזכיר שישים פעםיים כנגד מקום הצר. ומובואר בלשון הש"ך שהטעם הוא משום שבזמן שהוועה עליה, יש להוש שעלה זויה בכמות של נ"ט פעמיים כנגד המקום הצר שכיסויו ונארה הוועה, ואח"כ נבלעה בכיסוי ואסורה נ"ט כנגדה, ולכן בעין שישים פעםיים שישים. וכן נקט הפמ"ג [ש"ד ס"ק ב] דלהלכה כשאין הפסד בעין שישים כנגד כל הכיסוי, ודלא כהט"ז. וכחוב החכמה אדם [כללו מו ס"ד] דדין זה אינו אלא בכיסוי צר מלמעלה. ועיין במשנ"ב [ס"י תנא ס"ק פר] ובשעה"צ [ס"ק צ] שהזכיר חומרא זו בכיסויו, ולא כתוב דמיירי דוקא בכיסוי צר מלמעלה, והזכיר שישים נגד כל הכיסוי.

בהגנת רע"א הקשה על הש"ך דמשועה שהתחילה הוועה לעלות החבנן לכל הקדרה במלואה רוטב [וכמובואר ברין מift חלב שנפלת על הכיסוי לעיל ס"י צב ס"ז], ודי בשישים נגד הביען שבמקום הצר של הכיסוי. [והפמ"ג [מ"ז ס"ק ב] כתוב דצ"ל שהש"ך מירוי קודם שהעלתה הקדרה רותיה דאו אין דינה כמו כנגד הרוטב, ורק היה יד סולדת בה. ומובואר דא"ה חייש הש"ך לוועה שעלה ונארה].

ביאורים והערות

33. תפיסת עין

בעיקר הדין של השו"עadam בישל חלב בקדירתה בשור משערין בנוטן טעם, דהינו שיטעם קפילה אם יש בחלב טעם בשור, ואם אין בו טעם בשור שרי, אף כשהאין שישים בחלב נגד הבשר, הקשה בספר פרי תואר [לבעל אזה"ח] איך מהニア טעמי, נימא שהחלב שנבלע בכלל נעשה נבללה וכשהוא יוצא יצא את כל החלב שבחווץ אם אין שישים נגידו, דמיין במנינו בשישים. וכחוב הפמ"ג [ש"ד ס"ק א] דקוושיא זוז אינה על השו"ע אלא על הגמ' [חולין דף צז]. שמהפorsch בה שמשערין בנוטן טעם. ועל כרחינו לומר כמש"כ המרכבי [ס"י תרעט] שהחלב שנבלע בדורבן הקדרה מקשור עם שר החלב שבחווץ, ואם אין בבשר שיעור נתינת טעם בכל החלב שבקדירה אין החלב שכלי נחלק לעצמו ומקבל טעם. [וירק לגבי חלב שנבלע בבשר אמרו בגמ' (דף קח): שהחלב הבלוע נעשה נבללה ואוסר אח"כ את החלב שלא נבלע, משום שהבלוע אינו נידון כמקשור למה שבחווץ, וכ"כ גם התורות המתשנין (ס"י קפו)].

כחוב הש"ך [ס"ק א] שלענין שיעור נתינה טעם הבשר הבלוע בקדירה בחלב, אין משערין אלא במתה שנתבשל תוך מעל"ע מבישול החלב, אבל מה שנתבשל קודם לכן נגם. והיינו שאם בתוך מעל"ע בישל כזית חלב סגי בשישים זית חלב כדי שלא יאסר החלב, אף שקודם מעל"ע נתבשלו הרבה זית בשר, כאמור פמ"ג [ש"ד ס"ק א] שכחוב דאף שכאשר בישל את הczitz, ייל שיצא לחוץ הבלוע בקדירה מכבר וחוז ונבלע בה, וא"כ לא נגם טumo. וכחוב ע"ז הפמ"ג, שטעם הבשר היישן שיצא אל הבישול חדש הווי נ"ט בר נ"ט ונקלש ואני אוסר. ועיין גליון מהרש"א שכחוב דיש בדברים אלו חידוש, דיש מקום לומר דמה אמרין דכאשר הטעם הבלוע בכללי ויצא לאוכל הרי הוא נקלש ונעשה נ"ט בר נ"ט, הינו דוקא כשיוציא לאוכל שאינו מינו, וכogenous בדגים שעלו בקורה שטעם הבשר יוצא מהקורה אל הדגים, אבל אם יוצא לאוכל שהוא מינו, שמבחן עכשו בשור וטעם הבשר שבכל נבלע בו, ייל שבזה אינו נקלש ואני נעשה נ"ט בר נ"ט.

קנין הלכה

בדינו של הרשב"א שכל يوم ויום נעשה ביטול לחבירו

כתב הרשב"א [תוה"א בית ג שער ד דף לו], שמהגמ' [ע"ז דף עו]. יש ללמוד שכלי שבלו' היתורא בגין בכישול או צליה של קדשים, ואח"כ בישל בו דבר אחר קודם שהגען ומן איסורו, נגעל הכל'י ונפלט ממנו האיסור. אף אם הכל'י בלע ע"י האור בגין שיפוד, מ"מ בהיתורא בלע וסמכין על הנעללה. אף שגמ' אין כאן הנעללה גמורה על כל הכל'י אלא כדי הכישול, מ"מ נקלש הכל'ע שבכל הכל' ע"י שהם מקטחו הם כולם, ושוב לא יכול לחול עליו איסור.

ועפי"ז כתב הרשב"א [וחביאו הטור ולא חלק עליו] רכלי מתקת שנותבשל בו בשור ואח"כ נתבשלו בו יركות, מותר מעתה לבשל בו חלב, דכבר נקלש טעם הבשר עד שלא יוכל לחול בו מעתה טעם בשור בחלב.

הപוסקים האריכו לדון בחוריוש וה של הרשב"א, ועיין בב"י שדן מה בין חוריוש של בעל העיטור שהובא בתור בתחילת הסימן [עיין לעיל] והטור דחאו מההלכה, ובין חוריושו של הרשב"א שלא נדחה ע"י הטור.

כתב הב"י [והסבירו לזה המתיז ונכח"כ] שהרשב"א לא התיר אלא בכלי הנתרים בהגעה ולא בכלי חרם, משא"כ בעל העיטור התיר אף בכלי חרם. ובאמת ברשב"א מפורש שלא התיר אלא בכלי מתקות, ועיי"ש עוד שכחוב שבזמנם הבישול אמרין חם מקטחו הם כולם, ואין זה שיק' אלא מתקת, ולפי"ז לכארה גם בכלי אבן או עץ שיש להם הנעללה אפשר שלא יתר הרשב"א.

עוד כתב הב"י שהרשב"א כתוב דבריו ודוקא כשבישול דבר פרווה בגין יركות, ולא אם בישל חלב, אף אם יש בו שישים כוגנד הבשר הכל'ע, דאיינו בדיון שהחלב יקליש ויתיר את הבשר. ועיין בד"מ שהסבירו לתורין וזה של הב"י.³⁴

עיין בט"ז [ס"ק ב] שהביא את קשיית הב"י על הטור שפסק בהרשב"א, מדברי הטור [ס"י ז"ד] שהביא את דברי ס"ה"ת וסייעתו בדיון שביישול בכלי מים, ועכ"פ משמע שם שאין אנו אמורים שבישול המים מקליש את טעם הבשר עד שהוא מותר לבשל באותו יום חלב. וכותב המתיז וול"ה הרשב"א מירוי שבישול הירקות בקדירה ממש בשיעור שבישלו בו בשור וכו', ועיין פמ"ג שפרש בכוונת המתיז, שבישול יركות בשיעור משך הזמן של בישול הבשר. והיד יהודה כתוב שהכוונה לשיעור הכמות, שנתן ירקות ומים ביבישול השני באותה כמוות של בישול הבשר.

עיין ש"ך [נקודות הכספי שהאריך בדין דהילה כמותו, ורחה את מה שכחוב הב"י מדברי התום' והרא"ש והמה"ת ועוד פוסקים דלא ס"ל בחוריושו של הרשב"א.

ומתוך דבריו הש"ך ניכר, שנקט שעיקר חוריושו של הרשב"א הוא בהיתורא בלע סמכין על הנעללה במקומות ליבון, ובבר הקשה הור יהודה דעתך רינו של הרשב"א לא נאמר ברוקא על הנעללה במקומות ליבון, שהרי במקור הדברים בגמ' [ע"ז דף עו], איירין באופן שהלבון של כל יום נעשה גיעול למה שבלו' בשיפוד ביום הקודם, ואין עומקים בהגעה במקומות ליבון, וגם עיקר הציר של הרשב"א הוא בקדירה שבישול בהבשר, שאם אח"כ מבשל ירקות הרי היא ניתרת, ולא אירוי בהגעה במקומות ליבון. עוד כתב הש"ך, לנגי מה שהייל הרשב"א בהגעה במקומות ליבון, דמ"מ פשוט שההגעה צריכה להיות הגעה גמורה, שיחמס מים בכל הקדרה ושיעלו רתיחות. אמנם גם זה לא משמע מסתימת הרשב"א, שכחוב בסתמא בישל ירקות ולא התנה כמה ירקות בישל, וגם כתוב דהא דעתם הבשר נקלש אף שלא בישל בכל הקדרה הוא מכח הא דחם מקטחו הם כולם.³⁵

ביאורים והערות

34. עיין שו"ת רע"א [ח"א סי' פג] בתחילת הדברים שכחוב שrok כאשר אין בחלב כמוות שיש בה כדי להגעיל לממרי את טעם הבשר, אלא רק להקלישו אמרין שאינו בדיון שהחלב יתר את הבשר, אך באופן שיש בחלב כדי להגעיל את הבשר לא אמרין סברא זו. ועיין בחזו"א [יו"ד סי' טז ס"ק ח] בחד תירוץ שכחוב לדון, דהש"ך סובר גם בהגעה את הסברא הנ"ל דאיינו בדיון, וציין שרע"א לא כתוב כן.

35. והנה בסוגיא דע"ז שם אמרו בתחילת את הייסוד שכלי يوم ויום נעשה גיעול לחבירו. ובסיום הסוגיא אמר רב אש"י קולא אחרת, במקומות שהיתרא בלע סמכין על הנעללה במקומות ליבון אף בדבר שתמשיו ע"י האור, ואמרו בגם' שהיתר זה הוא אף לאחר שכבר חל איסור על הכל'ע, כגון שבשר הקודשים שנבלע בכלי נעשה גטור, דמ"מ כאשר נפלט איסור זה אין הוא בעין. ודין זה הובא להלכה בכמה

קנין הלכה

להלכה: מהתור נראה שפסק כהרשב"א, וכן נקטו ה"ש [נקה"ב] והחו"ד [ס"ק ב], ועיי"ש שהיקל אף באופן שבישל הלב והוא בו שישים נוגד הבשר הבלוע, שוג בזה נקלש טעם הבשר, ומותר מעתה לבשל בו הלב אף בשאיון בו שישים נוגד הבשר הבלוע.³⁶ ומהירוש"ל והפר"ח פסקו שלא כהרשב"א, משומ שבדברי ספר התרומה וסיתו שעטקו בכיבושם מים אחר בשר, נראה שלא סברו שבישול זה מנעיל את הכליה מהבלוע שבתוכו, וכן כתוב הפמ"ג [מ"ז ס"ק ב].
עין דרכי השובה [ס"י צה ס"ק טו והובא בספר ברדי השולחן] שהביא מתשובה חדוד לאברהם [תניינא סימן כו] שכותב דבמקום שיש ספק נוסף, אפשר לצורף את דעת הרשב"א ולהקל מדין ספק ספיקא.

בדרכי ר"י הלבן בעין משקה ששחה בכל חרם חדש פחות משיעור כבישה
מקור הנידון בו הוא הגמ' [ע"ז דף לג:] לגבי כסות, דריש' פירש שמדובר בכוסות של חרם חדשות שעדרין לא נשתמשו בהן הרבה, וطبع כל' חרם חדש לבלוע משקה. ודעת ר"ת בתום' [שם] שהביאו בגמ' הוא אחר, ולדבריו אין מקור לחידש איסור בכ"ח חדשים שיבלוו משקה שהיה בהם שייעור כבישה.

שיעור זמן הייתה הלבן בכל רדי שיבלוו בו

- (א) ר"י הלבן נקט בציוו שלו ששחה הלבן כל הלאה. וכותב המהרשל [הובא בנקה"כ שצורך לשחה שייעור יב שעוטה].
- (ב) הפמ"ג [מ"ז ס"ק ב] החסיף דאפשר שדי אף בשעה אחת.
- (ג) הפר"ח כתוב דכיון שמקור הדין הוא שיטת רשי' בסוגיא דע"ז [דף לג:], א"כ מוכח שהמשקה נבלע מיד בשנית לתקף הcomes, שהרי בדרך כלל אין משחין משקה בכוס.

עין כל' חרם ששבע ואינו בולע

הופוקים נחלקו בזה:

- [א] הט"ז כתוב דרך אחריו נ' פעומים שהשתמשו בכל' הרי הוא שבע.
 - [ב] והפמ"ג כתוב שדי בב' פעומים.
- אם ששחה משקה בתחום כל' חרם שיש שעוטה, כתוב הפמ"ג [מ"ז ריש ס"י קה] שכבר שבע מלבלוע, וכ"כ HID יהודה, ומקור הדין הוא בש"ע [ס"י קליה] בדיני יין נפק שברכיע היום שבע מלבלוע. ונה הדרבי משה והש"ך [נקה"ב] נחלקו על עיקר דין של ר"י הלבן, וכןו כשיתר ר"ת דאין כל' חרם בולע כלל בפחות משיעור בכיצה. וע"ע בש"ת חוי' [ס"י קב] שהוסיף לדון ולומר דאפשר שאף לרשי' לא החמור אלא בי"נ ולא בשאר איסורי. וחיד יהודה [ס"י סט ס"ק ט] הביא את שיטת הרמב"ן במלחמות והר"ן בפסחים [דף ל:]: שכתבו דרך יין חריף הוא להבלע בכל' חרם, והפמ"ג [מ"ז סק"ב] כתוב להחמיר אלא אם הוא הפסדר מרוכבה, ובס"י קה [מ"ז ס"ק א] כתוב הפמ"ג לאסור אף בהפ"מ. כתוב הט"ז [ס"ק ב] שבכל' שבע מלבלוע, מ"מ אם נכבש בו משקה כשייעור כבישה [מעט לעת] הרי הוא בולע ממנו, וכן הסכימו הנקה"כ ועוד אחרים [ודלא כhalbוש]. אמנם נחלקו בטעם הדין:

ב' יארום והערות

ראשונים, ואין הוא זהה לדינו של הרשב"א הנ"ל, דהרבש"א איירי בדוקא כאשר בישל את הבישול השני קודם על הבלוע, ומעתה נקלש האיסור ותו לא חל עליו איסור, אך אחורי שחיל איסור לא מהニア הקלשותו להתייר. וצ"ע שבדברי הש"ך בנקה"כ לא הילך בין שני היתרונות.

36. אמנם דברי החוו"ד צ"ב דהא הרשב"א אמר להודיע בדבריו רק קודם שנאסר הבלוע, וא"כ בציוו הנ"ל שבישל הלב שהיה בו שישים נגד הבלוע יש לעיגן, דהיינו אם נקטוט דאפשר להגעיל בחלב [כפי שdz בש"ת רע"א ס"י פג] א"כ אף בדין של הרשב"א יש כאן הגעללה, ואם אין הגעללה עיי' הלב א"כ נאסר הבשר הבלוע, ושוב לא שייך לדין דנקולש, [ועיין בהמשך דברי החוו"ד שנקט בדברי הרשב"א נאמרים אף לאחר שנאסר הבלוע, וצ"ע דהרבש"א מפרש דמיiri דוקא בשלא נאסר].

קנין הלכה

[א] הטעז כתוב [וממשמעותה ב הסכימים לו בו] שע"י הביבשה נפלט חלק מהבלוע בכלל, וממילא יש מקום למשקה להבלע בכלל.

[ב] החוי [ס"י קדר הובא בפתח], המכ"פ [סוט"ק ה] והחו"ד [ס"ק ג] כתבו, דנהו שימושות המשקה אינה נכנסת לכל' כיוון שהוא שבע מלבלוע, מ"מ מעמו של המשקה נכנס בו ואוסרו.

ביאור דברי הרמ"א בענין ביסוי שלבשר שניית ע"ג קדרות חלב

אם שנייהם חמימים הכל אסור

הטעם בו הוא משום שהכיסוי בעל טעם בשר כשהיה ע"ג קדרות הבשר הרותחת ועלתה זיעה מהבשר ונבלעה בו, ועכשו כשתין על קדרות החלב הרותחת עלתה זיעת החלב ונבלעה בו ואסרו, וגם פלטה הזיעה אליה טעם בשור והוליכתו אל החלב ואסרו.

ומש"כ הרמ"אadam יש מאכל בקדורה של בשר בחלב, הכוונה כנ"ל דמהמות זיעת הבשר נעשה הכיסוי בשרי ואח"כ זיעת החלב אסרו.

הכיסוי צונן והקדירה של החלב חמה

גם בו אם עלתה זיעה שהיד סולדה בה אל הכיסוי הרי היא אסרו, דתתאה גבר, וגם נפלט ממנו טעם אל הזיעה והחלב נאסר.

כיסוי חם והקדירה צוננת

כתב הרמ"א שאם הכיסוי חם והקדירה צוננת, אין הקדרה נאסרת מהכיסוי ולא הכיסוי נאסר מהקדירה, ורק המאכל צריך קליפה, משום והקדירה אינה נאסרת מהכיסוי. כתוב חד"מ [ס"ק ב] דמייריו אף באופן שיש מעט לחלוות מבשר דבוקה בכיסוי, וטעמו משום דמה שפירוש מן הכיסוי אל הקדרה דינו כלי שני ולא עירוי מכל' ראשון, משום שיש בכך רק טיפה אחת וכלה חמיותו נפסק.

והש"ך [ס"ק ו] נחלק על הרמ"א וסביר שהקדירה נאסרת מכח הלחלוות, ויש שלשה טעמים לאסרו:

[א] טיפה זו אינה כליה יותר מעירוי שנפסק הקילוח דבעין גיריה, ודימה גיריה ולקלייפה. [ועיין לעיל סי' צב ס"ט כמה שהבאנו בדין עירוי שנפסק הקילוח].

[ב] בציור זה לא מדובר בעירוי שבה הכיסוי החם עם הלחלוות נוגעים בקדורה. [ולכאורה כוונת הש"ך דכוון שהכיסוי עצמו יש עליו דין כלי ראשון, א"כ הוא שומר על חום הלחלוות שלא הצטנן, וממילא לא פסק כח החמיות של הטיפה هو].

[ג] עוד כתוב דברי קה דעת הרבה פוסקים שאפילו חום כלי שני מלבלע ומפלט, וא"כ הטיפה הוא אינה גרוועה מכל' שני. כתוב הרמ"א שאין אנו אומרים שהכיסוי החם יבלע טעם אל הקדרה, משום דהו בשתי קדריות שנגענו זו בזו, ולכאורה צ"ע דהא אין יש רוטב בין הקדריות, אותה לחלוות ע"ג הכיסוי. ובמקרה מזה שלחלוות מועטה זו אינה נחשבת רוטב שיוכל הבלוע לצאת מכל' לכל' מהמתה. וזה בעין המבואר בחוו"ד [ס"י צב ס"ק כ] דלא סגי במעט רוטב כדי להבליע טעם מקדרה לקדרה, [אמנם החוו"ד אויריו שם גם בכמויות גדולות יותר של רוטב].

מה שהזכיר הרמ"א להסימן כדי קליפה מהמאכל, לא נתרפרש בדרכי משה הوطב, שהרי נקט שפסקה חמיותו של הטיפה א"כ ה"ג אם נטפה טיפה מן הכיסוי אל המאכל ג"כ לא תאסר כ"ק. ואולי כיון שהמאכל רך יותר מהקדירה, וגם אין הפסד כ"כ לקלוף המאכל, לכן החמיר הרמ"א בזה. והיד יהודה פריש דהרמ"א מתיחסים בכך למאכל מבושל, ואויל לשימושו [ס"י צא ס"ז] שהביא י"א דמאכל צלי או מבושל בולע כ"ק אף אם הוא צונן גם ממשק צונן. ולפי ביאור זה לא יאמרו דברי הרמ"א האלו במאכל חי שעדיין לא נהבשל, וצ"ע.

שאלות ל淮南
על החומר הנלמד בחודש אידר תש"פ
יוזד הלכות בשר בחלב סימן צב מסעיף ה וסימן צג
מיוסדות על טור וב"י, ש"ע ט"ז וש"ך, נקוח"כ רעכ"א ופתחי תשובה

סימן צב מסעיף ה

- א. 1) טיפת חלב שנפלת על הקדירה שאצל האש מבחוץ, האם הטיפה מפעפעת בכל הכליל או רק במקצתו כלפי, למסקנת הגمرا ולדעת הטור ומהר"ם מרוטנבורק?
2) מה הסברא להתריר יותר, כשמפעפעת בכל הכליל או רק במקצתו כלפי?
3) ולפי"ז האם מועיל אם יש בתבשיל שישים או ששים פעמיים ששים לבטל את הטיפה שנפלת מבחוץ [להבנת הב"י בדבריהם ולהבנת הט"ז בדבריהם?]
ב. מהי דעת הסמ"ק שהובא בטור לחלק בין אם נפלת הטיפה נגד התבשיל או במקום הריקו, ומה הטעם בדבריו?
ג. לדעת הסמ"ק, כשנפלת במקום הריקו;
1) באיזה אופין יכולו לאכול את התבשיל (2)?
2) ולמה לא הביא הטור את האופין השני?
ד. לדעת השו"ע שפסק כהסמ"ק, כשהנפלת הטיפה נגד התבשיל יש שישים נגד הטיפה;
1) האם הקדירה מותרת או אסורה?
2) והאם צריך לעורות התבשיל מיד או שאפשר להניחו עד שייצטן?
ה. לדעת השו"ע, כשהנפלת הטיפה במקום הריקו;
1) האם הקדירה מותרת או אסורה?
2) והאם אפשר לעורות התבשיל על מקום הקדירה שאסר כשייש בתבשיל שישים פעמיים שישים ואחד פחות מעט?
ו. הא דນפסק בשו"ע שכשנפלת הטיפה על מקום הריקו נאסר אותו מקום הקדירה;
1) האם דוקא בקדירה בת יומה או גם שאינה בת יומה?
2) ומה הדין בקדירה חדשה - האם נאסרת או סגי בששים נגד הטיפה?
3) והאם מותר לכתהילה לעורות התבשיל דרך אוטו מקום שנפלת עליה הטיפה - בקדירה חדשה?
ז. 1) הא דבקדירה חדשה אין צורך רק שישים נגד הטיפה שנפלת, האם היא רק בטיפת היתר או גם בטיפת אישור?
2) איך יוציאר כאן קדירה חדשה, הא עכשו מותבשל בשר בקדירה וטיפת החלב נפלת עליה בשעת הבישול (3)?
ח. כשנפלת הטיפה על מקום הריקו באותו צד שאיןו נגד האש, האם נהוגין להתריר התבשיל כשמורייקים אותו מהכליל לאחר שחצטו;
1) בקדירה ישנה בת יומה שאין בתבשיל שישים פעמיים שישים ואחד פחות מעט נגד הטיפה? [באר שיטות הפוסקים: שו"ע, איסור והיתר הארץ, פרישה, מהרא"י, ט"ז וש"ך]
2) בקדירה ישנה בת יומה שיש בתבשיל שישים פעמיים שישים ואחד פחות מעט נגד הטיפה?
3) בקדירה ישנה שאינה בת יומה?
4) בקדירה חדשה שיש בתבשיל שישים פעמיים נגד הטיפה?
5) בקדירה חדשה שאין בתבשיל שישים פעמיים נגד הטיפה?

סעיף ו'

- ט. 1) אם נפלת הטיפה במקום הריקו באותו צד שכגד האש, מה דין התבשיל ומה דין הקדירה ומה הטעם?
2) אם נפלת הטיפה על הקדירה לאחר שסילקו מן האש וудין הוא רותח, האם זה נקרה נגד האש?
י. אם נשפך הרבה חלב באותו צד שכגד האש, מה דין התבשיל והקדירה, ומה הטעם;
1) כנסחף במקום הריקו?
2) כנסחף במקום הרוטב ויש שישים כנגד?
יא. 1) אם אח"כ בישלו תנבשיל אחר בקדירה זו, האם סגי בששים נגד הטיפה, ומה הטעם?
2) והאם צריך שהרוטב יגיע למקום הטיפה?
3) כשהרוטב לא הגיע למקום הטיפה ואח"כ עירה ממנו את התבשיל, האם בעין שישים פעמיים שישים, ומה הטעם?

סעיף ז'

יב. 1) האם בשעת הדחק כוגן בערב שבת או לצורך אורהחים או הפסד וכדו', אפשר להתריר

איפלו אם נפלת הטיפה שלא כנגד הרותב ושלא כנגד האש?

2) והאם צריך להמתינו עד שיצטנו?

3) והקדירה אסורה או מותרת?

יג. אם נפלת טיפה חלב על קדירה עם מים שעל האש, ובתווך מעט לעת בישלו בה בשר, האם הבשר מותר או אסור, ומה הטעם?

יד. מה דין הקדירה ומה דין התבשיל ומה הטעם באופנים דלהלן;

1) אם נשפך חלב רותח על גבי קרקע - לא אצל האש - והעמידו עליו קדירה חמה?

2) אם נשפך חלב רותח על גבי קרקע - לא אצל האש - והעמידו עליו קדירה צוננת?

3) אם נשפך חלב רותח על גבי קרקע - אצל האש - והעמידו עליו קדירה חמה או צוננת?

4) אם נשפך חלב צונן על גבי קרקע והעמידו עליו קדירה רותחת?

טו. כשהקלוח הולך מקדירה רותחת לkadira צוננת ונפסק הקילוח מהקדירה הרותחת קודם שהגיע אל הצון;

1) מה הדיון כשהמוקם רותח ויד סולדת בו?

2) ומה הדיון כשאין היד סולדת בו?

3) ואם יש אפר באותו מקום - האם נחשב עייז לנוטן טעם לפגם?

טז. כשהלא נפסק הקילוח, והקלוח כעילה ותתאה או כנוגעים זה בזה?

יז. כשהלא נפסק הקילוח והקלוח צונן והקדירה חמה או רותחת, מה דין הקדירה ומה דין התבשיל שבתוכה, והאם נחשבים כעילה ותתאה או כנוגעים זה בזה, ומה הטעם?

יח. טיפה שנפללה על גבי כסוי של Kadira, האם נאסרת הקדירה והتبשיל;

1) כשהקדירה התחללה להרטיח?

2) כשהעדין לא התחללה להרטיח?

סעיף ח'

יט. Kadira של בשר שעומדת בכירה מעל מחבת של חלב, ויש חלב במחבת והמחבת מגולה, וזיהת החלב עולה מעלה לקדירה, והיד סולדת במקום שזיהה בקדירה;

1) מה דין הבשר, האם צריך שני גוד החלב או גם נגד כל הבלוע, והאם צריך שני פעמיים שששים?

2) ומה דין הקדירה של בשר?

כ. ומה הדיון בחניל באופנים דלהלן;

1) כשאין חלב במחבת?

2) כשאין היד סולדת במקום שזיהה בקדירה?

3) כשייש ספק אם היד סולדת בזיהה?

4) כשהמחבת בתוך חלל הכירה והקדירה מעל הכירה?

5) כשהמחבת מכוסה - לכתחילה ובדיעבד?

סעיף ט'

כא. 1) מה הדיון אם נטף על כלי טיפה מניר של חלב העשו כמו נר שעווה?

2) ומה הדיון אם נפל טיפה מחלב מהותך חם - ממוקם שהפתילה דולקת או מצד אחר?

3) ומה הנפק"ם ביןיהם?

4) ומה הדיון אם נפלת הטיפה על כסוי הקדירה ונכבה - ושהה קודם או לא שחה?

כב. כלים שמכנים לתוך כלי ראשון, האם נחשב לכל רשותו או לכל שני;

1) באր הדיון כשהה שם וכשלא שחה שם?

2) כשהוציאו מהו מלא או ריקן?

סימן צג

כג. Kadira שבישלו בה בשר, ותווך מעט לעת בישלו בה חלב, לדעת המחבר והרמ"א, האם צריך שניים, והאם מועיל שניים, והאם שיק שיהיה שניים;

1) בקדירה יונה שלא ידוע כמה בלע?

2) כשיודיעו כמה בלע?

3) כשיודיעו כמה בישלו בו ותווך מעט לעת מבישול זה?

4) והאם יש נפק"ם אם הקדירה היא של חרס או של מתכת?

כד. Kadira שבישלו בה בשר, ותווך מעט לעת בישלו בה חלב, ויש בה שניים;

- 1) אלו דעות הביא בעל העיתור ומה פסק הוא עצמו, האם מותר לבשל אח"כ חלב או בשר בקדירה זו, ומה הטעם?
 2) מה תמה הטור על בעל העיתור?
 3) למה לא תמה הטור אמאו התיר בעל העיתור לבשל בשר אחר חלב בלי שום הפסק?
 4) איך ביאר הט"ז דברי בעל העיתור?
 כה. קדירה שבישלו בה בשר, ואחר ששחה מעט לעת בישלו בה חלב;
 1) מה דין התבשיל?
 2) האם מותר לבשל אח"כ בקדירה בשר או חלב או פרווה?
 3) ומה הדין בדיעד אם בישל בשר או חלב?
 כו. הרמ"א הביא מחלוקת בדיין כייסוי של קדירה שי"א שдинו כמו הקדירה עצמה וי"א שהכיסוי חמוץ יותר ואף שאינו בן יומו דיינו בן יומו.
 1) כמה טעמים מצינו לדעת המחמירין?
 2) האם המחמירין מחמירין בכל מיני הכיסויים או דוקא בסוג מיוחד?
 3) איך פסקו הרמ"א הט"ז והש"ץ להלכה?
 כז. אם לקחו כייסוי מקדירה של בשר שיש בו בשר וננתנו אותו על קדירה של חלב שיש בו חלב, מה דין היסוי, מה דין הקדירה ומה דין מאכל שבקדירה;
 1) כשהניהם חמימים?
 2) כשהכיסוי צונן והקדירה חמה והתחיל להזיע תחת היסוי?
 3) כשהכיסוי צונן והקדירה חמה ולא התחיל להזיע תחת היסוי?
 4) כשהכיסוי חם והקדירה צוננת?
 5) ומה הדין אם לא היה מאכל בקדירה?
 כח. 1) קדירה - של חרס או של מתכת - שבישלו בה בשר ואח"כ בישלו בה ירקות, האם הבישול השני הויל הגללה ומותר אח"כ לבשל בו חלב?
 2) מי שנא מבישלו חלב אחר הבשר שהטור חלק על בעל העיתור וסובר שלא מועיל לא זה ולא הגללה (3)?
 3) מה הביא הב"י ראייה שהרשב"א אין להלכה?
 4) מה ישב הט"ז על הטור שהביא את הרשב"א להלכה?
 5) ומה ישב הנΚודות הכספי על הטור?
 6) ואיך פסקו הט"ז והנΚודות"כ להלכה?
 כת. 1) דבר ששחה בקדירה ישנה עונה אחת או מעט לעת, האם אמרין ביה כבוש כמבושל, ומה הטעם?
 2) מה הביאו בגמי' (ב"מ מ). בהפקיד שמן לחברו אם היו קנקנים ישנים אין מוציא לו בלע, כיון דעתן טוען ותו לא בלע - לדעת ר"י הלבן ולדעת הלבוש והב"ח?
 3) איך נפסק להלכה?
 ל. קדירה חדשה של חרס ששחה בו חלב כל הלילה ובישלו בו אח"כ בשר, האם אמרין שבחדשה בלע אף בחצי מעט לעת?

שאלות הנוגעות למעשה בחומר הנלמד בחודש כסלו תשע"ז

ו"ד הלכות בשר בחלב סימן צב מסעיף ה וסימן צג

א. קדרה שהתבשלה על האש עם מעט מרק בשרי, ועירוב על ידו ב��וק תינוק עם מטרנה הלבית, וניתנו טיפות חלב על הקדרה מבחוץ.

1. מה דין המאכל כאשר הטיפות ניתנו על הקדרה רק כנגד המקום שיש בו מאכל, ויש בו ס' כנגד אותן טיפות, ומה הדין כשאין בו ס' כנגדן.

2. היה ס' כנגד הטיפות, ואחכ' בישל שוכ באותה קדרה מעט מרק שאין בו ס' כנגד אותן טיפות, מה דין המرك השני.

3. מה הדין בהניל כאשר ניתן כנגד המקום שאין בו מרק, או כאשר ניתן גם כנגד מקום שיש בו מרק וגם כנגד הריק ויש ס' רק כנגד מה שכנגד מקום הריק. או שיש ס' רק כנגד מה שכנגד המרket הריק.

4. מה דין כל הניל באוטן שהקדורה אינה בת יומה מבישול בשר, וגם ברור שמתחלת הבישול המرك לא הגיע לנובה יותר מעכשו או שספק אם הגיע יותר גבורה.

5. כיצד יתג בכל הניל במקרה שבישל טשולנט לשבת, או לצורך שמחה וכדור.

6. מה הדין בכל זה אם הקדרה היתה מכוסה.

7. האם יש חילוק בין אולמות וכדומהה של הסירום שלהם גוזלים, לבון קדרה ביתית ונילת.

8. האם יש חילוק בכל הניל בין אם התבשל בתוכו בשר עוף או בשר בהמה.

9. מה דין כל הניל באוטן שכשנפלה הטיפה למקום הנפילה עדין לא היה רותח, או להיפך, שנפל אחורי שכבר כיבת האש אבל הכל עדין היה רותח.

וכ"ה-ו, רמ"ל, ט"ז סק"ע, ק"ד סקל"ג, יכול לגיל"ט סקל"ט ומיל"ה, מקב"ז סקל"ג, סקל"ע, ומיל"ה, ח"ל פ"ט סקל"ג, ניל טיעב סקל"ה, נים מיליל, יד להנכס, מכל"ל כלל מ"ק דין י' וע"ז.

א. ניתן כנגד הרוטב ויש ס' המאכל מותר, ומ"מ יערת מיד את התבשיל מהצד השני של הקדרה, והקדורה עצמה לתחילה לכרע אסור להשתמש בה שוכ לא הניל, ובדיעד אם השתמשו בה שוכ ובשימוש השני לא היה ס' כנגד אותן טיפות, לדעת החץ המאכל השני מותר, אבל לדעת חרמיה והשץ המאכל אסור גם בדיעד.

אבל אם נפל הטיפות שלא כנגד המرك, לדעת השץ כל שאין ס' פעמיים ס"א אפילו לעורות את התבשיל מהצד השני אסור, ולהנינה במקומה כמוות שהוא עד שחצטן, לרעת המחבר אסור, וכן דעת הפטז [סק"כ] וכיכ' בשפ"ד [סק"ג]. אבל לדעת השץ [סק"ג] אפשר בכח'zel לחתר ע"י צינון גם מצד המנחה, וכן מבואר בביבור הגרא"א [סק"כ"ט].

ואם יש ס' פעמיים ס"א, לדעת השץ נتبטל ומותר, אמן רון להנינה כמוות שהוא עד שחצטן מותר ממזג, [כ"כ במשבץ סק"ח]. אבל לדעת הפטז אפילו כשייש ס' פעמיים ס"א נשאר באיסרו.

אבל בער"ש או בהפס"מ, כל שיש ס' כנגד אותן טיפות בעצמו, גם אם ניתנו שלא כנגד הרוטב מותר, אלא שוגם במקום הפס"מ שמותר צrisk מיתה עד שיצטן, אבל לעורות אפילו מהצד השני אסור, משא"כ בער"ש שאינו יכול להמתין מותר מיד לעורות מהצד השני, [כ"כ במשבץ [סק"ג]], אבל לפחות [סימן צג שפ"ד סק"א] מובהר שגם בהפס"מ מותר לעורות מיד מהצד השני, אלא שככל מה שכאשר ניתן גם שלא כנגד המרכז הקדרה והמאכל אסורים, זה רק אם בישלו בשר באותה קדרה באותו יום, אבל אם הקדרה לא הייתה כי מבישול בשר, כל החשש הוא רק שמא בשעת הבישול עצמו על הרתיחות והגיאו כנגד המקום שנבלעו אותן הטיפות וע"י שהגיאו כנגד אותו מקום מפליטים ממנו את הכלויות ונכנסו לתוך המאכל, لكن באוטן שהטיפה חלב

ניתו על הקדרה למללה בגין כזה שכורו וודאי שהרchipות לא עלו והגינו אליו, המאל מותר ממיין דאם הבישול עולה דרכן הופן הקדרה גם למקום שאין בו ממשות המאל המחבשל, היה שם הטיפה יורדת למטה למקום המאל, וכל מקום בקדרה נחשב ומוגדר כנגד הרוטב, ואם הבישול אינו מפעע אלא בעובי מקומו, גם הכליעות לא יורדים למטה כנגד המאל, אלא מט צרייך לעורות מיד מהצד השני, אבל אם הטיפות ניתזו מעל מקום המר크 אבל קרוב אליו, אם וכן שפעם אחת כבר עלו רתיחות דינה קדרה ישנה שאוסרת מספק עד ס' פעמים ס"א. ואם זה רק ספק האם עלו רתיחות ממשמע בשפ"ד שלא צרייך להחשש שעלה.

אמנם כל זה כאשר בשעה שהטיפות ניתזו הקדרה הייתה מנולה, אבל טיפות שניתזו בשעת הבישול על קדרה מסוימת, דין כל מקום שבנה כנגד הרוטב. (כמובן בביואר הגרא סקל"ט, חכמ"א כלל מ"ה ר'). אمنם במשבץ [סימן צ"ג סק"ב] כתוב שזה רק אם הקדרה בדרגת חום כזו שכבר גם מעלה רתיחות, אבל אם כאשר ניתזו הטיפות חלב כל הקדרה יכולה בכל המקומות עדין לא הגיעו לרתיחה בדרגה שהיסב, בכל מקום שנפל אין מתחפש כלל והמאל שבפנים מותר.

ובכלים גדולים שדרכו להשתמש בשפה, ולעליהם יהיה ס' כנגד אותם טיפות, כתוב המנתז' והביאו להלכה החכמ"א והבית מאיר, שמאחר וזה רק ספק האם מפעע לחוכמו, בכח' שאין צד שיבוא לידי איסור, הקדרה מותרת. ועיין מה שהקשה עי' בפמג'.

אלא שלמרות שזה רק חשש שהטיפה מפעעת לחוכו ואיינו וודאי, מ"מ הביא בדרכיה שאין חילוק בזה בין בשור עוף לבהמה ולא אמרין בזה ספק דרבנן לקולא.

אמנם כל זה אם המקום שעלי ניתזו היה רותח אבל אם אותו מקום לא היה רותח לכט"ע בין אם זה כנגד הרוטב או שלא כנגד הרוטב הכל מותר. [ב"כ הח"ד היודשים סק"ג].

ב. קדרה שהתבשל בה עד הציע גובהה חמן לשבת, ובשעה שהקדרה הייתה מנולה ניתזו על הקדרה מבוזץ טיפות חלב שלא כנגד המאל.

1. אם עירה את המאל מהקדרה דרך אותו צד שניתזו עליו טיפות החלב, מה דין של המאל.

2. מה הדין אם עירה את המאל מהצד השני של הקדרה.

3. אחרי שרוקן את הקדרה הכניסה בה מأكلים אחרים לבשלם לצורך שבת, ובבישול השני הקדרה הייתה מלאה במרקם גם כנגד המקום שניתזו עליו תחילת החלב. מה דין המאל השני והקדרה.

4. האם יש חילוק בתניל באיזה סוג קדרה היה הדבר.

5. שלא בשעת הדחק, אם הטיפות נפלו שלא כנגד הרוטב ולא היה ס' פעמים ס"א, ובבישול השני כן היה ס' פעמים ס"א, מה דין המאל השני.

6. וכן טשולט שגלש על הפלטה והגיע אל תחת הדוד של המים שהיא מסוימת, ועל הדוד למללה ניתזו טיפות חלב. או והיו עלייו בטעות לחם חתיכה קטנה של פשטידה חלבית, האם מותר להוציא את המים דרך חבורו. (ס"ז, ט"ז סקל"ג, מקב"ג, קלכ"ה, ט"ז סקל"ה, ספ"ל טט, ט"ז סקל"ל, מקב"ז סימן ק"ל סקל"ה, ספ"ל טימן ק"ג סקל"ה, בילול גול"ה טקלל"ג, חכם"ל כלל מ"ה דין ס').

ב. בעריש או בשעת הדחק מבואר בש"ע [ט"ז] שגם שלא כנגד הרוטב בס' סני, וממי-CS-A-possible, צרייך להמתין מלערות את הקדרה עד שתצטנן, אבל בשא"א אין צורך להמתין, ועירה מהצד השני, והקדרה נשארת אסורה. ובטעם שבעריש או שעט הדחק כשייש ס' סני, ביאר במשבץ [סימן צ"ח] שנחלקו בזה הטעז [שם] עם הנוקה"כ, לדעת הטז מפני שלא אמרין חנ"ג בבלוע בכלי, ולכן אף אם עירה דרך המקום שנפלו הטיפות, בס' כנגדו סני. וכן אם בבישול השני הגיע כנגד המקום שניתזו הטיפות, בס' כנגד הטיפות סני, וכן מבואר בביואר הגרא.

אבל לדעת הנוקה"כ גם בשעת הדחק אמרין חנ"ג בבלוע בכלי, וכל הטעם שבשעה זו או עריש מקילין בנפל שלא כנגד הרוטב, וזה רק כנגד החשש שהוא עליה הרתיחה כנגד המקום שניתזו הטיפות ונפטר המאל, בזה בהפס'ם מקילין

ולא חישין לכך, אבל ודאי שכגד אותו מקום שנית חישין שהבלוע שם במקומו נהייה חנגן ונאסר, וממילא בכך אופנים הנל ישנה דינה. ועייש מה שהקשה הפוגג. אבל בכלי מתכוון שלblrע בשעה זו אמרין בו חנגן בבלוע בכלי, גם לדעת הנקה'יך יהוה כהה'ז.

ואם בכישול הראשון לא היה ס' פעמים ס"א כנגד מה שניתנו, גם שלא בשעה זו כתוב בחכמאות שמאחר זה ריק חשש וחומרה שנהייה חנגן וחזר ונבלע, גם בכישול השני סגי בס' פעמים ס"א.

ג. הוציא קדרה עםبشر מהמקור והעמידו על האש, והבחן שהיו על הכיסוי כמה טיפות חלב או שנדקקה במקור על הכיסוי חתיכת חמאתה.

1. אם הוריד מיד את הכיסוי מהקדורה, מה דין הקדרה, המאל שבחוכה, והכיסוי.

2. אם לקח קצת זמן עד שהוריד את הכיסוי מהקדורה, אבל כשהוריד הכיסוי עדין לא היה חמ, מה דין ודין המאל והקדורה.

3. מה דין אם כשהוריד את הכיסוי כבר היה חמ.

4. באילו אופנים מועל שיש בכל הבשר המתבשל ס' כנגד החלב שהוא על המכסה, ובאיזה אופנים לא מועל.

5. האם שונה בכל הנל באופן שמיד כשהדרה בשורת האש נהייה עליה בטעות פשטייה חלבית.

6. מה דין בכלל זה אם בכישול מוקה בקדורה בשורת יומה והוא על הכיסוי טיפות חלב.

[ק"ז למ"ה, ט"ז פקל"ה, מקב"ז סס, ק"ז סקל"ז, ספ"ל סט, הויל' גימוליס פקל"ה, ותירושים פקל"ע, דרכ"ט פקל"ג].

ג' אם הספיק להוריד את הכיסוי מהקדורה כשהעדין היה צונן, וגם הקדרה עדין לא התחילה להרתויה, לכער' הכל מותר, אבל אם הכיסוי כבר היה במצב שהיס'ב אבל הקדרה עדין לא התחילה להרתויה, רק הקדרה והמאל מותרים אבל הכיסוי אסור וכך מדויק מהשץ סקל"ז כתובאר בשפ"ד ובמשבץ סקכ"ח], ואם כבר התחיל להזיע, אם הכיסוי עדין צונן והזיע עדין אינה במצב שהיס'ב המאל והכיסוי מותרים, אבל אם הכיסוי חמ אפי'ו שהזיע עדין לא במצב שהיס'ב, הכל אסור, דהיינו מהמאכל החלבי שימושי נפלת הזורה מהכיסוי לתוך הקדרה.

אמנם כל זה אם אין במאל שמתבשל בקדורה ס' כנגד החלב שמנוח מע"ג הכיסוי, אבל אם יש במאל ס' כנגד הדעת הרmia הפריח והפלתי, דינה שווה ממש לנפלה כנגד הרוטב שמותר, ואפי' באיסור דאוריתא, אבל לדעת הטז' במקום שאם אין ס' יהיה בו איסור דאוריתא גם כשייש ס' חישין [ואינו בגין ספק אלא חישין] בשעת הבישול פעמי' אחת לא עלו הרתויה ופעמי' אחת עלו, ובאותו פעם שלא עלו הרתויה לא מצטרף כל המאל שבקדרה עמו להתרו, אמן גם לדעת הרmia שלא חישין לכך יבש באותה קדרה ינית את אותו כיסוי הבשר שהוא על גביו חלב, אפי'ו שככל קדרה שנפלה שמתבשל בו, אבל אם יבש שוב באותה קדרה ינית את אותו כיסוי הבשר שהוא על גביו חלב, אפי'ו שככל קדרה שנפלה עליה טיפת חלב כנגד הרוטב גם בכישול השני סגי בס' כנגד הטיפה, כיסוי שהוא עליו חלב דין בכישול השני בקדורה שנפלה עליה טיפה שלא כנגד הרוטב שציריך ס' פעמים ס"א, [כיב' במשבץ' שם].

אבל חוץ חולק שכלה שלא חישין שפעם אחת עליו הרתויה ופעם אחת לא עלו, זה רק בגין שמתבשל בשור בקדורה והיה עליו חלביו וכדו', דמאתר והבשר הבלע בתוך הכיסוי הוא מין במינו עם הבשר שבקדרה, הבשר שבכיסוי שנאסר בטל בס', וכך החולב בלבד שעל הכיסוי יש ס', ואפי' שאם לא עלו הרתויה הבשר בלע בכיסוי נה"י חנגן, מטעם מודאוריתא הבשר עצמו שבכיסוי גם אם נאסר מהיות בטל בשור שבקדרה מפני שהוא מינן ורק מודרבנן אסור, אבל בגין שהחולב היה על כיסוי בשורי ובקדורה מתחשל עכשו יrokes, שוגם הבשר שנהייה חנגן מדאורייתא לא בטל בירוקות, בוה חישין שמא פעם אחת לא עלו הרתויה והלווע בכיסוי נאסר ונהייה חנגן, ובכה"ג לעולם ציריך ס' כנגד הכיסוי.

אמנם כל זה רק אם ניתזו טיפות חלב על הכיסוי בתחילת הבישול, אבל בגין שהצדיא את הקדרה מהמקור וכבר היה דברך בו חמאה, והניזה ע"ג הגז, וכן אם לפני שהדרlik את הגז נהייה על הכיסוי חמאה או פשטייה חלבית על הכיסוי ורק אח"כ הדרlik את הגז, מבואר במשבץ' (סקכ"ח) שבתחילת נהייה יס'ב ורק אח"כ מעלה רתויה, ובאותו זמן שהכל נהייה יס'ב אבל

עדין אין זיהה עי' הרתיות, נחיתת הכספי חנגן, דאיינו מתחפש בכולו, וצריך ס' פעמים ס"א. אבל מקושית הרעה [סימן צ"ג על הש"ץ סק"ד] מוכחה שסביר שאין חילוק בדרגה בין יסיב למעלה רתיות ומיד מתחפש בכולו וממילא גם בכחג דיטו לנדר הרוטב.

ד. העמוד בערב שבועות על פלטה תבניות עם מאכלים בשריים וחלבים. אחרי שהפלטה כבתה גלש רוטב בשרי מתבנית שלبشر ללבנית שבם המאכלים החלבים.

1. מה דין התבנית החלבית ודין המאכלים שבתוכה.
2. האם יש חילוק בין אם הרוטב נוזל על הפלטה מתחת לתבנית, או שرك נגע בה מהצד, או שניתז מה התבנית הבשרית רוטב על התבנית החלבית.
3. מה הדיון כאשר שתי התבניות עדין היו חממות, ומה הדיון כשהרוטב התבנית הבשרית שממנה גלש היהת רותחת, וה התבנית החלבית כבר נצטננה, או בשrok התבנית החלבית היהת רותחת, וה התבנית הבשרית כבר נצטננה.
4. מה הדיון בהניל' אם הפלטה עדין היהת רותחת.
5. מה הדיון בהניל' כאשר הפלטה היהת מלוכלת מהצטברות של שירוי מאכלים שרופים של כמה שבועות.
6. האם בהניל' מספיק ס' נגד הרוטב שמתוחת לתבנית, או שצורך ס' גם כנגד מה שסבירותיה, או שהוא צרך ס' גם כנגד הרוטב שנמצא על כל הפלטה.

(רמ"ח ס"ז, ט"ז טקל"ה-ז, צ"ך טקל"ב וטלא"ו, טפ"ל טקל"ה, חו"ל צילורס סק"כ-כ"ל, הגנות למלוי כלו"ע ספ, נימ למס סימן מ"ב, מכב"ז טקל"ה, רע"ה טקל"ז וטקל"ע, יד יולס לכל סק"ע).

ג. כאשר העירוי נח ע"ג מקום אחר, מוגדר לכלי שני, אמן כל זה רק כאשר מה שליש כבר נה ועמד במקומו על גבי הפלטה הצוננת וכדו, אבל אם כאשר נשפק מהכלי מיד המשיך להחפשט ללא הפסקה כלל, נחשב עדין כעירוי ולא כמנוח בכלי שני ומבליע כדין [כמבואר ברמא].

כל זה רק אם הקדרה החלבית צוננת, אבל אם הקדרה החלבית שעומדת על הפלטה עדין רותחת, הרי זה הכל תאה צונן וועלאה הם שמליע כדין וממילא הקדרה החלבית בעצמה נחשב כדין ונאסרה, אלא שגם המאכל שבתוך הקדרה מאחר ובגדר תאה וועלאה מבואר בש"ץ שכל דבר שעומד במקומו הוא זה שנחשב לתחאה א"כ בין אם הרוטב הבשרי התפשט ונגע בקדרה החלבית הרותחת רק מהצד, ואפילו אם הרוטב התפשט ונכנס גם מתחת הקדרה, מאחר והקדרה החלבית היא זו שעומדת במקומה והרוטב הבשרי נוזל ובא אליו, הקדרה החלבית היא זו שמוגדרת כתחאה ואם הוא חם מבליע בכלל, אלא שבשפ"ד נועה וכיכ' החכמ"א, גם לדעת הש"ץ באופן שנוזל מהתו ממש שהוא ממש תאה, גם אם הקדרה העליונה היא זו שעומדת במקומה נחسب הנוזל לתחאה, והחו"ץ חולק לגמרי על יסודו של הש"ץ שתליי بما שעומד במקומו וסביר שתליי מי נסמרק על מי, ולהחו"ץ כשהרוטב שנוזל נגע בקדרה רק מהצד הקדרה היא הנחשבת לתחאה כי הזווילה נסמרק עליו, אבל כאשר הרוטב התפשט ונכנס מתחת לקדרה, הרוטב הנוזל הוא זה שנחשב לתחאה.

ומ"מ למזרות שהעירוי גנוול תחת הקדרה הוא זה שנחשב לתחאה, גם אם בשעה שהרוטב הבשרי נוזל תחת הקדרה הוא היה עדין רותת, מ"מ [לדעת הפמ"ג דלא כהמהרשל] שכל נוגעים זה בזה נאסר בכולו] מאחר וכל כווח בא רק עי' עירוי, כל שהקדרה שעומדת מעליו צוננת אין לעירוי גם כאשר הוא תאה כח להבלע לתוך דבר אחר יותר משיעור כדין, ולכן בכל האופנים אם הקדרה צוננת צריך ליאסר רק כדין. [כמבואר בשפ"ד סקל"ה].

ማידך אם הקדרה החלבית רותחת אפילו אם הרוטב נוזל מתחת לקדרה והרוטב הוא זה שנחسب לתחאה, מאחר ובמהותו הוא תאה אלא שכל החיסרון שכשבא עי' עירוי אין בכחו להבלע יותר מכדיין, כאשר הקדרה שמעליו רותחת אפילו שהוא עילאה מסיעת לתחאה הרותח שבא רק מכח עירוי להבלע בכל הקדרה.

אמנם בחוד' הקשה וחולק על הש"ך בזה, דוגם באופן שהתחאה רותח ונחשב בכיר, כל שהווטב לא מכסה את כל עובי השולטים של הקדרה עד כנגד המאכל שבתוכה ודאי שהתבשיל מותר, ואפילו אם כל תחתית הקדרה עטוף ברוטב ועד כנגד המאכל, אם בתוך הקדרה מונחים כמה חתיכות מאכל זה ע"ג זה, רק אותן מאכלים המונחים כנגד המקום שMahonן לקדרה יש רוטב נאסר, ולא יותר, אבל בהגחות האמרי ברוך כתוב עליו שהוא כונת הש"ך ממש'יך וудיף מכיר מפני שעמד אצל האש, כלומר שמאחר והוא עומד והם מתחמת ואצל האש אפילו שرك מקצתו מונת בתוך הרוטב אמרין בכך שמתפשט לאסור בכלל.

וכנגד כמה משערין, ברע"א [סקכ"ט] הביא מהתריה שכטב שמשערין כנגד כל מה שנגע בקדרה, וציין לשפ"ד שכטב שציריך לשער באומד יפה, ובחו"ד כתב שמאחר ולה אינו חיבר לא צריך לשער אלא כנגד מה שמשמש תחת הקדרה עצמה.

- ה. טיגן שניאץ בשרי ובשעת הטיגון שפרק לתוכה המחתת שמן או תבלינים.
1. האם מותר להשתמש בשאר השמן שכבקבוק וכן בתבלינים למאכלי חלב.
 2. וכן אם בשעה שהטהשולנט מתבשל על האש הוסיף לתוכו מים ורותחים מהצד החשמלי, האם מותר אחיב להתריה בצד החשמלי מים לקפה.
 3. וכן סיר של מרק או טשולנט וכדומה הנמנכים מדור המים של שבת, ועומדים על הפח בסמוך אליו, ומפעם לפעם פותחים וועלם אדים לדוד, האם מותר להכין מהמים שבזור קפה עם חלב.
 4. וכן סירים המתבשלים ריש מעל גביהם קולט אדים, או ארון, ובטיסרים המתבשלים גם מאכלי חלב וגם מאכלי בשר יחד, או בתוך מעלי"ע, מה דינם.
 5. וכן מי שאפה בתנור זהה אחר וזה קוגל בשרי ואחיב עוגה חלבית, או שהוים במיקורגול זהה אחר זה בשרי וחלבי, האם המאכל השני מותר באכילה.
 6. מה הדין אם אפה בתנור בכת אחית בתבנית אחת עוגה חלבית ובשנייה בשר.
 7. וכן אם אחורי שאפה בשרי בתנור, אפה בו עוגה פרווה, האם יכול לאוכלה עם קפה, או לעשות לה מילוי או מריחה של חלב.
 8. מה הדין כאשר אחת מה התבניות או שתיהן היו מכוסות.
 9. וכן אם כשאהפת את החלות, שוף בתבנית אחרת בתנור את הפרשת החלות, או שלפני כן שוף את הפרשת החלות בתנור, מה דין החלות.
- וכ"ה, רמל"ל, מפנ"ז סקל"ה וטלאכ"ע, רע"ה, כיו"ל נגר"ל סקל"ט, וסימן ל"ג סקל"ג, לילכ"מ סימן ק"ל סקל"ג, מלקט יעלק כלל ל"ה טלאכ"ל, לגול מלכבה, ייל ליכרנט, צית מלאי קימן, פל"ת סקנ"ז, חו"ל נימוליט טלאכ"ז, לק"ה סימן מנ"ל סקל"ה, ייל יוקלט קלר סקל"ב, וולו"ר סקל"ה, וסימן ק"ח קלר סקל"ה, מ"ב סימן מג"ל סקלל"ז, קע"ה ל"ס סקלקע"ט).

ת. מבואר במחבר שכאשר זיטה המאכל עולה ונבלע בכלי של מין ההpecific אם כאשר הזיטה מגעת לכלי ההpecific היא עדין במצב שהיס"ב, נאסר המאכל שבכליה העליון. אמן גם כאשר הזיטה כבר לא בדרגה שהיס"ב אם הכליה העליון שהזיטה מגעת אליו רותחת אפילו שהזיטה עצמה לא בדרגה שהיס"ב, הקדרה העליונה מתחמת ותיתחה מבלעת את הזיטה בתוכה ונאסרת. [כמובן בפמ"ג והרעד"א]. אלא שברע"א הביא שחלק חומר דין זיטה כאשר המקום סתום לנMRI למוקם שפותוח קצת שאינו אלא חומרא.

ומפשטות דברי המחבר נראה שדין הזיטה לא אסור והוא רק את הכליה העליון. אבל הכליה התחתון אינו אסור, ובפמ"ג כתוב שאם ראיינו שהזיטה נופלת למיטה יש לאסור גם את הכליה התחתון, ובהגחות אמרי ברוך כתוב שם המקום סתום לנMRI וחושבים שהזיטה נפלת למיטה, אבל אםفتح קצת לא היישן, אבל בפריט ובдол מרכבה כתבו שם בפתחות גם הכליה התחתון אסור מחמת הזיטה שמכחורתם.

ואם שופך במרחב כות שהזיהה כבר לא בדרגה שהסביר, מ"מ אם בנסיבות מהמת החור של הבקבוק או הפתוח של השקית הזיהה נכנסת לתוך השקית (כמו שהזיהוש מוכיה בהרבה מקרים), מבואר בפמ"ג בהנחת הנשאל שכאשר הזיהה נדקה, גם כאשר אין היסכ"ב, כל שלא הדיחה אפשר שאסורת אפילו בדיעד.

אלא שבכל הדוגמאות הניל אם הזיהה כבר לא בדרגה שהסביר וכל הסיבה לאסור הוא מהמת, שהקדורה העליונה רותחת, כתבו היד יהודה והיד אברהום שאם כאשר מגע הזיהה לעליון כבר אין היסכ"ב אלא שהכלי העליון בדרגת היסכ"ב, כל עוד שלא הרתיח מהמת הזיהה, רק הכליל עצמו נאסר אבל לא המכל שבתוכו.

וכאשר זיהה מהמת אין דוקא בכט אהת, כלומר לא רק בשעת הבישול עצמו נבלע מחדך לשני אלא גם כזה אחר זה,

[כמפורט בסימן צ"ג בדיין כסוי, ובסימן ק"ח]

אלא שב' אופנים קיימים שבהם זיהה אינה אסורה. - הא הוא משיכ' הרמא שאם הכליל מכוסה אין זיהה, ואפילו אם רואים שיזיאו ממנו מהצד קצת זיהה, אין לו את מעלה הזיהה שחמzeitig המכל מעורב בו לאסור, מבואר בביה [בסוף הסימן] . - הב' מבואר בדרכ"ם וบทוחת, שבמכל יבש אין זיהה, וביד יהודה מחק שאם ראו להדייא שיש זיהה צריך לחוש לה. ובביה מאייר כתוב שאם המכל נגע ממש בדופן הכליל יש זיהה

אמנם זה רק בדיעד אבל לכתילה גם ביבש חישין לזרעה, אבל בהיתר של מכוסה מבואר במב' [סקקל"ז, ושהע"צ שם] יכול להשתמש בו לכתילה ג'.

אמנם הפטמן הביא מחלוקת האם בכלל אמרין שזיהת המכל כמויו או רק זיהת משקים אבל להלכה כתוב בכמה מקומות שגמ' זיהת מכל כמויו וכמפורט בדרכ"ם.

ו. הריסינה שבquier בצמוד ומעל למקום שריגלים להעמיד שם סירים רותחים, או מעל מקום הבישולים.

1. האם צריך לכוסות אותו בפסת.

2. וכן האם יש להמנע בפסח מלחכenis לכירור סירים עם מאכלים רותחים.

3. וכן אם לא כיסה את הבורי בפסח, והכנים סירים עם מאכלים רותחים בכיר או צמוד לקיר והעלו אדים, מה דין המכל.

4. וכן מיחם מים שיש בכיסוי שלו נקבים, והניח לחם מועליו קוגל בשרי בתוך תבנית, האם יכול להשתמש בהם שבמיומן לקפה עם חלב או מטרנה חלבית וכדו'.

5. אם אחרי שהניח את הקוגל הבורי, הניח לחם קוגל חלבית בתוך תבנית, מה דין המים והקוגל.

6. ומה הדיין כאשר מסתפק האם הקוגל השני או הראשון היו מונחים מעל הכיסוי במקום שמעל החודרים או מהצד.

7. וכן כאשר מתחשלים כמה קדרות על האש חלקם עם בשרי וחלקם חלבית, ופותחים לפעמים את הכיסוי ומתפרק מהם אדים לכל הכוונים, האם צריך לחושש שהמאכלים שכדרות ההפכים נאסו.

8. וכן מי שroxצה להוסיף בשכת מהדור של המים לטשולנט, האם ישופך מהדור בוגבה לתוך הטשולנט, או יחויק את הטשולנט מתחת לדוד של המים.

(מ"ה, כ"ת, מק"ז סקל"ע, ק"ך סקל"ג, י"ל יסולה לילוד פלא"ה, לע"ה סקל"ג, ספ"ל סקל"ה, פ"ת סק"ו, לגול מלכינה, פל"ט סקל"ע).

ג. מבואר בש"ע שזיהה של המכל העולה למעלתה והיסכ"ב נבלע בעליון, ובפמ"ג כתוב שאם ראו שהזיהה נופלת גם למטה גם התההנו נאסר, אבל בפר"ת ובדוגול מרבבה כתבו שגמ' התההנו נאסר, וכן במכוסה יורדת למיטה.

ה. צריך לחם בקנקן עם מטרנה חלבית, או קוגל חלבית בתוך תבנית.

1. האם מוותר לו להניחו מעל גבי הקדרה של הטשולנט הבורי.

2. האם יועיל שינוי את הבקבוק בתוך כל' אחר פרווה, או שינוי נייר כפף מעל הקדרה.

3. וכן האם מוותר לחם שנוציא בשרי בתוך נייר כסף וכדומה על גבי הדוד של שבת שתת המים שלו שוחים בקנקה עם חלב, או במטרנה חלבית.

4. וכן האם מותר לכתהילה לחמם חלה או בורקס פרווה עיג ניר כסף, על גבי הסיר של הטשולנט, כדי לאוכלו עם חלביו.

5. מה דין קוגל חלבוי שבטעות הניבו אותו לחםם בתחום תכנית עיג הסיר של הטשולנט שהוא מכוסה אבל מרוב רתיחות יצאו ממנו כל הזמן אדים.

6. וכן מי שנמצא בנופש, האם יכול להשתמש בפלטה חשמלית של המקום שאינו יודע מה בישלו עליה לפני כן.

7. וכן מי שנמצא בבית חולים וכדו' האם יש לו עזה כיצד לחםם מאכלים בתחום המיקורגול במקום.

8. האם מותר לבשל על גבי החזובה של הגנו סיר עם חלב באותו מקום שבישל סיר בשרי.

9. מגבת שריגילים במשך השנה לכוסות בה בשעת הבישול את הסירים, האם מותר לכוסות בה גם בפסטח את הסירים, ומה הדין אם כיiso.

ונמי"ה ס"ז-ה, כ"ה, אגמות קעריל לויל סימן י"ה, מק"ז סימן ל"ז טק"ג, המכ"ה כלל מ"ה דין י', מ"ב סימן מג"ה טקל"ג, וטקל"ז).

ג. קייל שבלווע אינו עובר מカリ לכליל ולא רוטב יתרוא מכך מבואר בכח ובחכמיא שגם אם יוצא זעה בדרגת שהיס"ב מהקדורה של הטשולנט ועובד לתבונית שמעליזו אפילו שמבואר שדין ויתר מאל שוה למאכל מים כאשר הקדרה מכוסה אין זעה ממשות המאל ואין אלא ריח בעלים ואינו אסור, ומ"מ מבואר ברמ"א שלכתהילה אסור להניח כליל של מן אחד מעל כליל של מאכל הפה, ובו טעמים נאמרו בזו האחד כמשמעותו דזרא וחישין שמא יגלוש וישפרק מהכליל העליון להתחתון, ובט"ז מבואר שהטעם מפני שלכתהילה מחמורים לחושש שגם רוטב והבליעות יכולים לעבור מカリ לכליל, וכך כתוב בפמ"ג שהאיסור לכתהילה להניח כליל יבש אחד מעל השני הוא בין אם המאכלים שבתוכם הם אכן שיש לחושש שינלשו, ואפילו אם אין כל חשש שיינלשו אסור.

אלא שנבואר בביור הגרא ובמ"ב שכח האיסור להניח ולהשתמש בכ"י כלים זה רק אם הכליל הוא כי שיש חשש שיבלו עכili החני טעם האסור.

ולענין החזובה כתוב המתיב [סימן תניא טקל"ד] שrok לעניין פסה צרייך להתחמיר, וטעמו מבואר (שם) שמצויף שבחזוכה כגד האש הרגילות שמה שנולש נשרכן עוד לפני שמספיק להבלע בחוכו [ועיין הערכה]. אבל אם יש שמנונית בעין מתבשר או החלב לא רק לכתהילה אלא אפילו כדייעבד אם הניח על החזובה מאכל מהמן הפה יש אופנים שנאסר ממש. עוד מבואר במ"ב וטקל"ג, ואפשר שאין מוכחה בדבריו וילע' זהה שכח הדין של לכתהילה שאסור להניח בכ"י כלים זה על זה כשאחד מהמן והפה, זה רק בכ"י כלים אבל בג' כלים מותר. – ואם כיiso במנابت את הסירים כתוב בשורת האלף לך שלמה [ק"ג] שמוגדר ככליל.

ה. מתיקן תליה של סכרים פרווה וכדו'.

1. האם מותר להתקין אותו לכתהילה בגובה שמעל הגנו שמתבסל בו חלבוי ובשרי.

2. אם היה תלוי מעל המקום שמתבסל בו בשרי, ותחך בו אחיך עוגה או קוגל חלבוי, מה דין.

ונמי"ה, פלמ"ג נאנקנות ננטול טל"ג דין ל"ז).

ח. מבואר ברמ"א שיש להזoor בכל זה, אמן בפמ"ג כתוב שכ' משיכ' הרמ"א שמדינה מותר ורק יש להזoor, זה רק בדברו שהרגילות שמידחים אותו לפני השימוש, אבל דבר שאין הרגילות שלו להדיחו, אסור להניחו כך.

ט. טיגן בטבעות החיצית שניצל בשורי במחבת חלבית בת יומה.

¹ אמן לא עת לכוהינו קנה-קנות קלו' המליאות קונה צלוי נטרף מיל כלו', וכפרט קכמלוות רק הפייל קמנויות מעלו, ומחל וכל קלנليس ננטכים רק למ"מ ולעלאו לג' טמעין, ולאללה רק נכל קלנליים עול לדליים המכ"ג.

1. בטמור למתbatchת התבשלו מאכלים, ועלתה זיהה מהמחבת לקדרה, ויש במאכלים שבקדרה ס' כנגד חתיכת השונייל, מה דין המאכל והקדרה.

2. האם יש חילוק אם הקדרה הייתה מכוסה או מגולה, וכנגד איזה מקום בקדרה החזקה נגעה.
3. ואם טיגן במתbatchת הלבית בי' מאכל פרווה, ועלתה ממנו זיהה לקדרה של בשר שתמבשלה סטוק לה, מה דין הקדרה והמאכל.

4. וכן אם טיגן במתbatchת הלבית שומים ובצלים, והוסיף להם בשעת הבישול תבלינים וכדו', או שעלה מהמחבת זיהה לקדרה של בשר שתמבשלה בסטוק אליה, מה דין התבליינים, הקדרה והמאכל.
(צח, שבץ סקסט, רעה סקלב' וסקלד', חז' ביאורין סקכ'). ד' יהודה אריך סקכ').

ט. מאחר והשונייל נהפק לתנין כשהזיהה הבהאה מכהה אוסרת צריך לשער ס' כגדה, אלא שלמרות שאם יש ס' מאכל מותר, מ"מ הזיהה שהגיעה לקדרה מכחוץ מוגדרת ככל טיפת חלב שנופלת על הקדרה מכחוץ, שאם הקדרה מכוסה נחשבת כולה כנגד הרוטב, ואם מגולה אז רק אם הזיהה הגיע למקום שכגדה בפנים יש מאכל הדין שלמרות שהמאכל מותר הקדרה אסורה, ולכן הקדרה לכרי' צריכה הגעה, אבל אם הזיהה הגיע רק למעלה מהמקום שיש מאכל בפנים, דינה כנפלה שלא כנגד הרוטב עם כל חילוקי דיןינו שנתבארו במקומו, [וכמכורא ברע'א סקלב'].

ואם יש בקדרה ס' רק כנגד השונייל אבל לא כנגד עצירוף כנגד גוף הממחבת עצמו, כתוב בפמ"ג שמאחר ונעם הממחבת עצמה אסור מלחמת הבליעות החלב שבו ובליות של הבשר מהשונייל, צריך גם ס' כגדה, אבל החוז' הרע'א, והיד יהודה, חולקים עלייו דלעולם לא נכללו במאכל בליעות מקום אחר יותר מגודל המאכל עצמו, וכן שבמאכל היותר שבכלו איסור ונפל למקום אחר משערין בס' ורק כנגד המאכל היותר בעצמו מבלי לחשב גם את הבליעות של איסור שבכלו במאכל היותר. וכן כנגד איסור שמתבשל בקדרה ואחיב נפלת לקדרה לאחר מחשבין ורק ס' כנגד החתיכת עצמה ולא צריך לחשב גם כנגד מאכל איסור שמתבשל בקדרה ואחיב נפלת לקדרה לאחר מחשבין ורק מתמאכל ולא מהמחבת עצמה וכל הצורה שהבליעות הקדרה הראשונה שמתבשלה בה, היה כאן מאחר והזיהה עולה רק מתמאכל ולא מהמחבת עצמה וכל הצורה שהבליעות האיסור שבמחבת יכולם לאסור זה ורק דרך המאכל שמחבת, וכן מחשבין ס' רק כנגד המאכל האיסור בעצמו.

כל זה כאשר טיגנו איסור כגון שניצל בשרי במתbatchת הלבוי, אבל אם טיגנו מאכל היתר במתbatchת הלבוי בי' מאחר והבליעות של החלבי שבמחבת עוכרות רק דרך הזיהה שבמאכל, נחשב לניט' בר ניט', וכש망גת לקדרה של בשר אין בה כל איסור ומותר אפילו לתחילה, [ב' הפמ'ג], וא"כ אם טיגנו דבר חריף במתbatchת הלבוי ועלה ממנו זיהה לקדרה בשritis', מאחר ועי' הדבר חריף נחשב כאילו הבליעות החלבי שבמחבת נכללו במאכל שטונן בו בדרגה של טעם ראשון, אך הזיהה העולה לקדרה נחשב כטעם ראשון של חלב ויאסור את הקדרה והמאכל הבשרי שבו.

סעיף צג

- א. קדרה עם בשר שבשעת הבישול כיסו אותה בטעות עם מכסה הלבוי שאינו בן יומו.
 1. מה דין המאכל והקדרה.
 2. האם תליו הדין בצדות הcisio'.
 3. כמה צריך שהיה בסיר כדי להתיר את המאכל.
 4. מה הדין בוה בעבר שבת, או שביבש לאורחים וכדו'.
 5. האם מותר להשתמש אח'כ באותו כסוי שאינו בן יומו לבישולם של חלב, בשר, או מרק ירקות.
 6. וכן במקומתו שמעל הגנו מותקן קולט אדים וմבשלים תחתיו בשרי וחלבי בהפרש כמה ימים, מה דין המאכלים.
 7. וכן קדרה שמתבשל בה בשר שכיסו אותה עם צלחת או קדרה חלבית שאינה בת יומה, מה דין הקדרה והמאכל.
 8. מה דין כל הניל באופן שכיסה את הקדרה רק אחרי שכבר העלה ותיהות.
- ולמ"ל, ע"ז סק"ג, ס"ז סק"ג-ה, מק"ז סק"ג, מ"ל מילוקיס סק"ג, הcam"ל כלל מ"ז סק"ג, לע"ה סק"ג, מ"כ סימן תנ"ל סקפ"ג, קע"ג סקל"ז).

ג. במכסה שאינו בז' הביא הרמא שמדובר להחמיר ולאסור המאכל, אבל לצורך שבת או במקום הפסד מותר. ובטעם המנהג לאסור, או כי יש בו ריח וויה שאסור גם באינו בז', או שקשה לנוקתו, ובז' ובש' מבואר שرك בעותם כיסויים שבאמצע נהייה קצר וצר, אלא שמי' מאחר זה רק חשש וחומרה, לדעת הטז בס' בוגד הקוצר סגי, אבל לדעת הש' צריך ס' פעמיים ס'. אלא שבמשבץ' מחלוקת האם בשעת הכיסוי הקדרה כבר העלה רוחות עם וויה, אבל מקושית הרעא על הש' מוכחה שלא סל לחלק, ובחכמת' פסק בהש' אבל רק באופן שהכיסוי צר.

אבל לפי הטעם שמחמים בכיסוי גם כאשר לא בז' מפני שהזכיר איסור ריח וויה, איך אינו חלי כלל בצורת הכיסוי, וכן לטעם שקשה לנוקות, אין חילוק בצורת הכיסוי, וכמ"ב מבואר שבמקום שאין הפסד צריך ס' פעמיים ס'א בהש' , וגם לא הזכיר כלל שדין זה רק באופן שהכיסוי קצר מלמעלה, ובפ"ת כתוב שגם חממים לא אסור, זה רק אם עדין לא עבר ב' חדש מהתבישול הקודם, וכן רק אם מכסה כזו שווה השימוש הקבוע שלו, אבל אם כיסה את הקדרה באופן ארעי עם קדרה מהמין הפכי, או עם צלה וצד' מהמין הפכי ולא הייתה בז', לסת' המאכל מותר. אמן כל זה ורק לעניין המאכל, אבל הכיסוי עצמו אסור מדינה ומצד המכסה

ב. בישל מוק בשרי, בתחלת הבישול כיסח אותו עם מכסה תלבי בן יומו, ובחן בויה מיד וויהו.

1. מה הדין כאשר כבר עלו אדים מהמרק.
 2. מה הדין כאשר המרק כבר היה רותח, אבל עדין לא עלו רוחות או אדים.
 3. אם הכיסוי היה קר, והויה לא הייתה בדרגה שהיסב, אבל המכסה היה מלוכלך מחלבי.
 4. האם יש חילוק אם הכיסוי היה קר, או שהסירו אותו מקדורה אחרת ועדין היה חמ
 5. מה הדין אם כאשר הסירו את הכיסוי החלבי מהסיר הבשרי ראה שהוא עדין קר, יבש, ונקי לנגמי.
 6. מה דין מוק פרווה שהתבשל בקדורה בשנית וכיסו אותה במכסה חלב.
- וש"ק, שפ"ד סקי, חוד ביאורים סימן צב' סוכה, בית מאיר, יד יהודה אורון סק"ז-ו' ובחמשות, חפודי דניאל תערובת ח' י"ד, והלotta כד' דין ז', מ"ב סימן תניא סקפ"ז).
- ב.** כאופן שהכיסוי עדין קר, רק אם הויה בקדורה בדרגה שהיסב הכל אסור, וכמדוריק בשין, ואפלו שהזיהה נוגעת רק בתחלת הכיסוי, וצורך ס' בוגד כל עובי המכסה דນשגב בקדורה עצמה, וכונפלת בוגד הרטוב. ב' החוזי, אבל בחמודי דניאל נשאר כזה בצע'.

ואם הכיסוי היה קר והויה לא הייתה יסב, אבל הכיסוי היה מלוכלך, נחלקו בזה הפריח והביה מאיר. אבל אם גם הכיסוי היה חמ, גם אם הסירו את המכסה בשעה שהזיהה עדין לא הייתה בדרגה שהיסב, הכיסוי נאסר, כי מהמת חמ' היסוי הויה נבלעת בו, אבל לעניין המאכל והקדורה לכואורה במ"ג נראה שرك באופן שהכיסוי אינו בז' מזכר' שאם הקדרה והכיסוי חמין והויה לא בדרגה שהיסב רק היסוי נאסר, אבל אם היסוי בז' גם אם הויה עדין לא בדרגה שהיסב הכל נאסר, וכי' הוד' יהודה שהזיהה מחברת הכל לאחד, - ומ"מ אם הסירו את המכסה עוד לפני שהתחיל להדייע כלל, אפלו אם הקדרה והכיסוי היו רותחים אפלו אם הסירו אותה מיד ולא ראו שיש זיהה, בסתמא כשהחותם חמ' ויש שכאשר גם הקדרה וגם היסוי היו רותחים אפלו אם הסירו אותה מיד ולא ראו שיש זיהה, בסתמא כשהחותם חמ' ויש מאכל בתוכו יש הכל שעולה מיד ונמלע ונאסר. אבל בדברי המת' נראה שכ' שאין הויה יסב מותר אף' אם שניהם רותחים, דלא כמישיב השפ"ד כאן סקיה לפרש דברי הש'.

ואם הקדרה הויה רותחת והויה קצת רטיבות בינה לבין היסוי, היסוי עצמו נאסר, ואם גם הקדרה וגם היסוי חמ' לדעת הרעא גם אם היו נקיים שהחמים אסורים, ובחו"ד כתוב שرك כאשר היה לה ביןיהם, ומטמא תלין שהיה לה ביןיהם, אבל אם רק היסוי היה רותח והקדורה עדין לא הייתה רותחת והויה רטוב ביןיהם תלוי במחלוקת שהביא הש' האם בכו"ה לפחות לאסור את הקדרה עצמה.

ג. בישול מעט מרק בשרי בסיר מהבת.

1. בישול בו אח"כ במות גדולה יותר של מרק פרווה, ואח"כ בישול חלב, מה דין החלב.
2. מה הדין כאשר לא בישול בה מרק פרווה, אלא רק חימם אותו.
3. האם יש חילוק עד איזה גובה של הקדרה היה המרק ירקות.
4. אם אחורי הכישול של המרק והבשרי בישול בה חלב, ואח"כ בישול בה שוב החלב, מה דין החלב השני.

[טז סק"ב, נקיה"כ, משכ"ז סק"ב . תרד ביאורים סק"ב, חזיה יירד טימן כא סק"א]

ג. לדעת הטז בכל האומנים אסור, ובמשכ"ז כתב שאפי' היהכו כל דיני הגעלת גיב לא מהני. אבל בנוקיה"כ פסק כהרשב"א וכפשתות דבריו נראה דמיירי רק באופן שהכישול נעשה בצורה שיש בו גם כל דיני הנגעה, ובחו"ד פסק כהנוקיה"כ, אמנם הפרץ והפרת חולקים על השם.

ג. עמדו על האש קדרה עם מאכל חלב רותח, קדרה עם מאכל בשרי רותח, קדרה שבתוכה מאכל בשרי קר, ומהבת שבתוכו שניצל קר. הסיר את המכסה של קדרה שהتبשל בה החלבי הרותח, ושההעבiron מעל הסירים ומהבת, טפטעו ממנה טיפות זיעה על כל הקדריות האלו.

1. מה דין הסיר הבשרי הרותח והמאכל שבתוכו.
2. מה דין הסיר הבשרי הקר והמאכל שבתוכו.
3. מה דין המחתה והשניצל הקר.

[ולמ"ה, ק"ץ סק"ז, תלמי"ט כלל מז ס"ט].

ג. הקדרה הבשרית הרותחת כל שאין בה ס' כגד התיפות זיעה שנפלו לתוכה, לאחר והיא תהאה והם נסורה כולה, אבל התיפות שנפלו על השניצל הייתה קר, וכן על המאכל בקדרה הבשרית שכבר הייתה קרה, יש להם רק דין של עירוי וציריך קליפה, וגם מצד עירוי אין יותר בעירוי שנפסק הקילוח שאינו אלא הוمرا, וכן כשנטף על שניצל שאפשר לקלח ציריך לקלח, אבל בנטף לקדרה שהיה בתוכו בשר ונתערכ בתוכו, מותר [כמבואר בסימן צ"א], ומבוואר בש"ד שמאחר ונפל רק טיפה מרועטה, קיל טפי מכל עירוי שנפסק הקילוח, לנוכח מקום הפעוד הכל מותר.